

NOVA BANKA A.D., PODGORICA

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
31. DECEMBAR 2018. GODINE**

SADRŽAJ

Strana

Izveštaj nezavisnog revizora	1-2
Bilans uspjeha za godinu koja završava 31. decembra 2018. godine	3
Izveštaj o ukupnom sveobuhvatnom rezultatu u periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	4
Bilans stanja na dan 31. decembar 2018. godine	5
Iskaz o promjenama na kapitalu za godinu koja završava 31. decembra 2018. godine	6
Iskaz o tokovima gotovine za godinu koja završava 31. decembra 2018. godine	7
Napomene uz finansijske izvještaje za 31. decembar 2018. godine	8 - 56
Izveštaj menadžmenta za 2018. godinu	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA AKCIONARIMA NOVE BANKE A.D., PODGORICA

Izveštaj na finansijske izvještaje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Nove Banke A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine, bilans uspjeha, izvještaj o ukupnom ostalom rezultatu, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i ostalih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim da omoguće pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, na osnovu revizije koju smo izvršili. Reviziju smo izvršili u skladu sa Standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih normi i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija obuhvata sprovođenje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim izvještajima. Izbor revizorskih procedura zavisi od procjene revizora pri čemu se uzima u obzir i ocjena rizika da li finansijski izvještaji sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare ili greške. Vršeci procjenu takvog rizika, revizor razmatra i interne kontrole bitne za pripremu i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja pravnog lica, u cilju kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura u skladu sa okolnostima, ali ne i u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Banke. Revizija takođe uključuje ocjenu opravdanosti primjene odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Banke na dan 31. decembra 2018. godine i rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Izveštaj o drugim pravnim i zakonskim zahtjevima

Izvršili smo pregled godišnjeg izvještaja menadžmenta Banke. Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremanje godišnjeg izvještaja menadžmenta u skladu sa propisima Crne Gore. Naša odgovornost je da ocijenimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta usklađen sa godišnjim finansijskim izvještajima za istu poslovnu godinu. Naše procedure u vezi godišnjeg izvještaja menadžmenta su bile ograničene na procjenjivanje da li su računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izvještaju menadžmenta usklađene sa godišnjim finansijskim izvještajima i nisu uključivale pregled ostalih informacija uključenih u godišnji izvještaj menadžmenta koje proističu iz nerevidiranih finansijskih ili drugih evidencija. Po našem mišljenju računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izvještaju menadžmenta su usklađene, po svim materijalno značajnim aspektima, sa finansijskim izvještajima Banke na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2018.

Podgorica, 27. maj 2019. godine

Ernst & Young Montenegro d.o.o.
Podgorica, Crna Gora

Danijela Mirković
Partner

Nikola Ribar
Ovlašćeni revizor

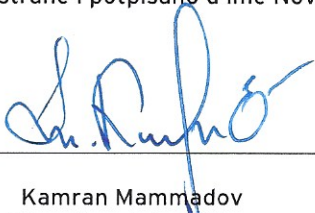
BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2018. GODINE

U hiljadama EUR	Napomena	2018.	2017. (korigovano)
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 6a)	822	451
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	3.1, 6a)	5	30
Rashodi kamata i slični rashodi	3.1, 6b)	(126)	(50)
NETO PRIHODI OD KAMATA		701	431
Prihodi od naknada i provizija	3.1, 7a)	87	50
Rashodi od naknada i provizija	3.1, 7b)	(218)	(106)
NETO RASHODI OD NAKNADA		(131)	(56)
Neto dobiti od kursnih razlika		5	-
Troškovi zaposlenih	8	(1.055)	(919)
Opšti i administrativni troškovi	9	(765)	(761)
Troškovi amortizacije	10	(257)	(221)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3.7, 11	(312)	(38)
OPERATIVNI GUBITAK		(1.814)	(1.564)
Porez na dobit	3.4, 12a)	6	(1)
NETO GUBITAK		(1.808)	(1.565)

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 29. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Nove banke A.D., Podgorica:

Kamran Mammadov
Glavni izvršni direktor

Enesa Bekteši
Direktor sektora računovodstva i finansijskog kontrolinga

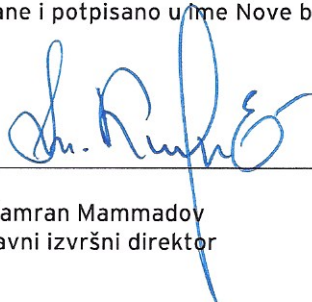
IZVJEŠTAJ O UKUPNOM SVEOBUHVAATNOM REZULTATU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

	Napomena	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Neto gubitak		(1.808)	(1.565)
Ukupni sveobuhvatni rezultat			
Nerealizovani neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju, prije oporezivanja		-	-
Aktuarski dobitak / (gubitak) po osnovu dugoročnih naknada zaposlenima		-	-
Porez na prihod po osnovu stavki ukupnog ostalog rezultata		-	-
Ukupan sveobuhvatni rezultat za tekuću godinu		(1.808)	(1.565)
UKUPAN SVEOBUHVAATNI REZULTAT		(1.808)	(1.565)

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 29. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Nove banke A.D., Podgorica:

Kamran Mammadov
Glavni izvršni direktor

Enesa Bekteši
Direktor sektora računovodstva i finansijskog kontrolinga

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2018. GODINE

U hiljadama EUR	Napomena	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.5, 13	7.951	7.024
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		17.159	14.593
Kredit i potraživanja od banaka	3.5, 14	2.695	1.793
Kredit i potraživanja od klijenata	3.6, 15	12.450	10.789
Hartije od vrijednosti	3.6, 16	2.004	2.011
Ostala finansijska sredstva		10	-
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.8, 3.9, 17	332	458
Nematerijalna sredstva	3.8, 3.9, 18	369	436
Ostala sredstva	19	99	96
UKUPNA SREDSTVA		25.910	22.607
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		18.330	13.208
Depoziti klijenata	20	18.272	13.127
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	21	58	81
Rezerve	22	41	14
Odložene poreske obaveze	12b)	12	18
Ostale obaveze	23	218	179
UKUPNE OBAVEZE		18.601	13.419
KAPITAL			
Akcijski kapital	24	11.980	11.980
Akumulirani gubitak		(2.863)	(1.227)
Gubitak tekuće godine		(1.808)	(1.565)
UKUPAN KAPITAL		7.309	9.188
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		25.910	22.607
VANBILANSNA EVIDENCIJA	26	18.235	15.557

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 29. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Nove banke A.D., Podgorica:

Kamran Mammadov
Glavni izvršni direktor

Enesa Bekteši
Direktor sektora računovodstva i finansijskog
kontrolinga

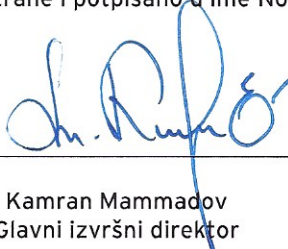
ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2018. GODINE

U hiljadama EUR	Aksijski kapital	Akumulirani gubitak	UKUPNO
Stanje na dan 31. decembra 2016. godine	11.980	(1.227)	10.753
Gubitak tekuće godine	-	(1.565)	(1.565)
stanje na dan 31. decembra 2017. godine	11.980	(2.792)	9.188
Efekti prve primjene MSFI 9		(71)	(71)
Stanje, 31. decembar 2017. godine, korigovano	11.980	(2.863)	9.117
Gubitak tekuće godine	-	(1.808)	(1.808)
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	11.980	(4.671)	7.309

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 29. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Nove banke A.D., Podgorica:

Kamran Mammadov
Glavni izvršni direktor

Enesa Bekteši
Direktor sektora računovodstva i finansijskog
kontrolinga

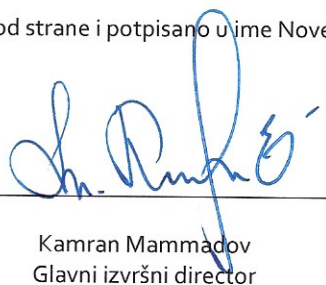
ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2018. GODINE

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	819	422
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(88)	(32)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	81	116
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(218)	(106)
Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenim i dobavljačima	(1.784)	(1.777)
Povećanje kredita i ostale aktive	(1.991)	(8.562)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	5.106	12.459
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti	1.925	2.520
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(13)	(29)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(54)	(103)
Kupovina/dopijeće državnih zapisa	-	398
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti investiranja	(67)	266
Tokovi gotovine iz finansiranja		
Emisija običnih akcija	-	-
Prilivi od pozajmica	(22)	81
Neto prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(22)	81
Efekti kursnih razlika	5	-
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	1.841	2.867
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	8.817	5.950
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (napomena 12 i 13)	10.658	8.817

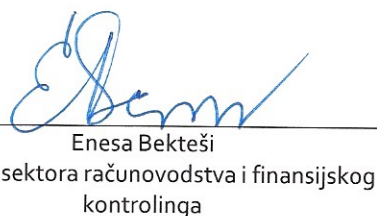
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 29. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Nove banke A.D., Podgorica:

Kamran Mammadov
Glavni izvršni director

Enesa Bekteši
Direktor sektora računovodstva i finansijskog
kontrolinga

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Nova banka A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“) osnovana je 2016. godine izdavanjem odobrenja za rad od strane Centralne Banke Crne Gore. Na osnovu člana 44, stav 2, tačka 7 Zakona o Centralnoj banci (Sl. list CG br. 40/10, 46/10, 6/13 i 70/17) i člana 23, stav 2 Zakona o bankama (Sl. list CG br. 17/08, 44/10 i 40/11) Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 26. februara 2016. godine donio je rješenje kojim izdaje dozvolu za rad Banci.

Banka je upisana u Centralni Registar Privrednih Subjekata pod brojem 4-0009471 dana 13. aprila 2016. godine kao Azmont Banka A.D., Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0009471/003 dana 9. septembra 2016. godine Banka je upisana u Centralni Registar Privrednih Subjekata kao Nova Banka A.D., Podgorica.

Banka je osnovana od strane kompanije Azmont Investments d.o.o., Herceg Novi, koja posluje u Crnoj Gori od 2012. godine, sa ciljem izgradnje luksuznog turističkog kompleksa „Portonovi“ u Kumboru, opština Herceg Novi.

Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, kao i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata.

Sjedište Banke je u Podgorici, ulica Marka Miljanova, br. 46.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici i jednom filijalom na istoj adresi.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka ima 33 zaposlenih radnika (31. decembar 2017. godine: 27 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja**

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 52/2016) koji podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Finansijski izvještaji Banke su pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/2012, 18/2013 i 24/2018).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u formatu prezentacije finansijskih izvještaja, razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2018. godine.

Zbog potencijalnih efekata koje gore navedena pitanja mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih izvještaja Banke, priloženi finansijski izvještaji se ne mogu tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna i izvještajna valuta Banke je euro (EUR).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.2. Korišćenje procjenjivanja**

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke su izvršene na sljedećim bilansnim pozicijama:

- Rezervisanja po kreditima i potraživanjima
- Rezervisanja za kredite i potraživanja od banaka
- Rezervisanja za vanbilansne stavke
- Korisni vijek trajanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina i opreme

Ostvareni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

2.3. Kontinuitet poslovanja

Finansijski izvještaji sa stanjem na dan 31. decembar 2018. godine i za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine, pripremljeni su u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.

Bilans uspjeha Banke za godinu koja se završila 31. decembra 2018. prikazuje gubitak u iznosu od EUR 1.808 hiljada, dok ukupan akumulirani gubitak na taj dan iznosi EUR 4.600 hiljada što je u skladu sa biznis planom Banke. Koeficijent adekvatnosti kapitala na dan 31. decembra 2018. godine iznosi 45,62% dok je propisani minimum 10% (napomene 4.7. i 25)).

Uprkos prikazanom gubitku, rukovodstvo Banke smatra da će Banka nastaviti sa poslovanjem u doglednoj budućnosti, u skladu sa Planom operacija za period 2019., 2020. i 2021. godine. Cilj akcionara nije agresivan ulazak na tržište (u smislu kamatnih stopa i visine naknada) već ostvarivanje dugoročnog rasta. Ovakav dugoročni pogled je dominantan u strategiji i operativnim planovima Banke.

Pored gore navedenog, osnivač Banke Azmont Investments d.o.o., Herceg Novi je izdao Pismo podrške u kome je izrazio spremnost da nastavi pružanje finansijske podrške Banci u toku normalnog poslovanja u periodu od minimum godinu dana od datuma ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada*****Prihodi i rashodi po osnovu kamata***

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha za sve instrumente koji nose kamatu, amortizacijom ukupnog prihoda uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza.

Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Prihodi i rashodi po osnovu naknada

Prihodi i rashodi od naknada i provizija nastali po osnovu pružanja, odnosno korišćenja bankarskih usluga priznaju se u bilansu uspjeha u momentu nastanka, tj. u momentu kada je usluga pružena, odnosno primljena.

Prihodi i rashodi od naknada koji su sastavni dio efektivne kamatne stope na finansijsku imovinu ili obaveze se razgraničavaju i priznaju kao dio efektivne kamatne stope.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija obuhvataju takođe naknade po osnovu izdavanja garancija i akreditiva od strane Banke, domaćih i međunarodnih plaćanja i transakcija u stranim valutama, posredničkih i drugih usluga Banke.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.3. Lizing

Zakupi gdje zakupodavac zadržava značajniji dio rizika i koristi od vlasništva klasifikuju se kao operativni zakupi. Plaćanja izvršena po osnovu operativnog zakupa iskazuju se na teret bilansa uspjeha na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja zakupa. Kada se operativni zakup okonča prije isteka perioda zakupa, sve isplate koje zahtijeva zakupodavac na ime kazne se priznaju kao trošak u periodu u kome se desio prestanak zakupa.

MSFI 16: Lizing

MSFI 16 koji je u primjeni počev od 1. januara 2019. godine mijenja dosadašnji standard MRS 17. MSFI 16 postavlja principe za priznavanje, mjerenje, prezentaciju i objelodanjivanje lizinga za obje ugovorne strane, tj. zakupodavca i zakupoprimca. Novi standard zahtijeva da zakupoprimac prizna većinu ugovora o lizingu kroz svoje finansijske izvještaje, na način da sredstvo koje je uzeto zakup bude kapitalizovano u knjigama zakupca, zajedno sa obavezom za odgovarajuća lizing plaćanja. Sa druge strane za zakupodavca, računovodstveni zahtjevi su u najvećoj mjeri zadržani iz postojećeg standarda koji reguliše zakupe (MRS 17).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.3. Lizing (nastavak)**

Za bankarski sektor Crne Gore primjena MSFI 16 je odložena za 1. januar 2020. godine, u skladu sa saopštenjem Centralne Banke Crne Gore, broj 03-105-1/2019 od 9. januara 2019. godine.

Banka je izmjerila efekte primjene standarda na 01. januar 2019., uz izuzeće ugovora o zakupu čiji je period kraći od 12 mjeseci. U skladu sa izmijenjenim zahtjevima standard MSFI 16, u djelokrug njegove primjene uključen je samo ugovor o zakupu poslovne zgrade Banke i očekivani efekti su:

- Uticaj na bilans stanja: povećanje sredstava i obaveza u iznosu od EUR 144 hiljada,
- Uticaj na bilans uspjeha (prva godina primjene): pozitivan efekat EUR 1 hiljada.

Kvantitativna informacija u ovoj napomeni je podložna izmjenama u zavisnosti od okolnosti u trenutku primjene.

3.4. Porezi i doprinosi**Porez na dobit***Tekući porez na dobit*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”, br. 80/2004, 40/2008, 86/2009, 14/2012, 61/2013 i br. 55/2016).

Iznos oporezive dobiti se utvrđuje usklađivanjem rezultata objelodanjenog u bilansu uspjeha za iznose prihoda i rashoda, na način definisan poreskim propisima. Rashod poreza na dobit se obračunava primjenom proporcionalne stope od 9% na iznos oporezive dobiti.

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjeње poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Odloženi porezi koji se odnose na ponovno odmjeravanje fer vrijednosti ulaganja raspoloživih za prodaju obračunavaju se direktno na teret ili u korist kapitala i istovremeno evidentiraju u bilansu uspjeha sa razgraničenim dobitima ili gubicima.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.5. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva na računima blagajne (EUR i devizne), sredstva kod Centralne banke Crne Gore i drugih banaka.

Gotovinski ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti. Gotovinski ekvivalenti predstavljaju oročene depozite kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijska sredstva

3.6.1. Klasifikacija

Banka klasifikuje finansijska sredstva kao naknadno mjerena po amortizacionom trošku, fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat i fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i to na osnovu:

- a) poslovnog modela Banke za upravljanje finansijskom imovinom,
- b) i karakteristika ugovorenih novčanih tokova,

Finansijska imovina koja se mjeri po amortizovanom trošku

Finansijsku imovinu treba mjeriti po amortizovanom trošku ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- a) finansijska imovina se drži unutar poslovnog modela čiji je cilj držanje poslovne imovine radi naplate ugovorenih novčanih tokova i
- b) ugovornim uslovima se predviđa isključivo plaćanje glavnice i kamate.

Ovaj poslovni model može uključivati određeni nivo prodaje finansijskih sredstava, ali su one jako rijetke.

Finansijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat

Finansijsku imovinu treba mjeriti po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- a) finansijska imovina se drži unutar poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovorenih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine i
- b) ugovornim uslovima se predviđa isključivo plaćanje glavnice i kamate.

Za ovaj poslovni model čiji je cilj i naplata ugovornih novčanih tokova i prodaja finansijskih sredstava, tipično je da uključuje češće prodaje kao i prodaje veće vrijednosti u odnosu na prethodni model.

Finansijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijsku imovinu treba mjeriti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ako se ista ne mjeri po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat.

Ovaj poslovni model uključuje:

- ▶ upravljanje sredstvima sa ciljem ostvarenja novčanog toka od prodaje;
- ▶ upravljanje portfoliom, čije performanse se ocjenjuju na bazi procjene fer vrijednosti;
- ▶ portfolio koji ispunjava uslov da se drži radi prodaje.

Banka radi reklasifikaciju finansijske imovine kada mijenja poslovni model dok se reklasifikacija finansijskih obaveza ne vrši.

3.6.2. Priznavanje i odmjeravanje

Banka priznaje finansijsko sredstvo u svojim finansijskim izvještajima onda kada postane jedna od ugovornih strana u samom instrumentu.

Pri početnom priznavanju Banka odmjerava finansijsko sredstvo po fer vrijednosti uvećanoj ili umanjenoj, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva.

Cijena transakcije - tj. fer vrijednost nadoknade date ili primljene za finansijski instrument - obično predstavlja najbolji dokaz o fer vrijednosti finansijskog instrumenta prilikom inicijalnog priznavanja. Međutim, mogu postojati slučajevi u kojima Banka može utvrditi da je fer vrednost pri inicijalnom priznavanju drugačija od cijene transakcije.

U tom slučaju, Banka u momentu inicijalnog priznavanja priznaje dobitak ili gubitak kao razliku između fer vrijednosti prilikom početnog priznavanja i cijene transakcije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijska sredstva (nastavak)

3.6.2. Priznavanje i mjerenje (nastavak)

Naknadno mjerenje

Sredstva klasifikovana u aktivu koja se mjeri po amortizovanoj vrijednosti

Amortizovana vrijednost predstavlja iznos po kome se finansijsko sredstvo odmjerava prilikom početnog priznavanja uz uvećanje ili umanjenje kumulirane amortizacije primjenom metoda efektivne kamatne stope za sve razlike između početnog iznosa i iznosa pri dospijeću, umanjen za sve isplate i korekcije po osnovu obračunatih očekivanih kreditnih gubitaka.

Inicijalna efektivna kamatna stopa za potrebe IFRS 9, predstavlja stopu koja tačno diskontuje procijenjene buduće gotovinske isplate ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog sredstva ili finansijske obaveze na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva ili na amortizovanu vrijednost finansijske obaveze.

Sredstva klasifikovana u aktivu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostali rezultat

Za imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostali rezultat, prihod od kamate, očekivani kreditni gubici i dobiti odnosno gubici po osnovu kursnih razlika se priznaju kroz račun dobitka/gubitka. Ostali dobiti odnosno gubici koji se odnose na ponovno mjerenje instrumenta na fer vrijednost, priznaju se u ostali sveobuhvatni rezultat. U trenutku prestanka priznavanja kumulativni dobitak/gubitak priznat u ostalom rezultatu se reklasifikuje sa kapitala na račun dobitka odnosno gubitka.

Instrumente kapitala koji se ne drže radi trgovanja, Banka može inicijalno neopozivo klasifikovati u imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostali rezultat. Za ove finansijske instrumente dividenda se priznaje kroz bilansu uspjeha, dok se svi ostali dobiti/gubici priznaju kroz ostali rezultat. U trenutku prestanka priznavanja, iznosi priznati na ostalom rezultatu po osnovu instrumenta se ne reklasifikuju na bilans uspjeha.

Sredstva klasifikovana u aktivu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Ako se finansijski instrument mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha nakon početnog priznavanja, razlika između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti, ako postoji, odmah se priznaje kroz račun dobitka ili gubitka.

3.6.3. Prestanak priznavanja

Priznavanje finansijskog sredstva prestaje po isteku prava na novčani priliv od finansijskog sredstva, odnosno kada Banka prenese sve rizike i koristi od vlasništva nad sredstvima.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena tj. kada je dug isplaćen, storniran ili istekao. Priznavanje knjigovodstvene vrijednosti finansijske obaveze isknjižene na osnovu konverzije duga u kapital prestaje emitovanjem akcijskog kapitala u vrijednosti ekvivalentnoj tržišnoj vrijednosti akcija Banke na crnogorskoj berzi.

Ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa banke, banka je dužna da to potraživanje otpiše i da ga, u visini dugovanog iznosa, vodi u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja*****Obračun obezvrjeđenja finansijskih sredstava i rezervisanja za vanbilansne stavke***

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17 i 86/18), Banka je dužna da za bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, najmanje jednom kvartalno, vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke). Stavke aktive po osnovu kojih je Banka izložena kreditnom riziku čine krediti, pozajmice, kamate, naknade, depoziti kod banaka i avansi i druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika, kao i vanbilansne izloženosti: izdate garancije, date kreditne obliagacije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke. Takođe, Banka je dužna da utvrdi internu metodologiju za klasifikaciju, mjerenje i umanjenje vrijednosti aktive u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 9 (MSFI 9).

Za svrhe procjene obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive, odnosno procjenu vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke, Banka je usvojila Metodologiju za obračun ispravke vrijednosti u skladu sa IFRS 9.

MSFI 9 se osvrće na tri glavna dijela računovodstva finansijskih instrumenata: klasifikacija i mjerenje, obezvrjeđenje i računovodstvo zaštite (hedging).

Klasifikacione kategorije u skladu sa MSFI 9 su sljedeće:

- finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanom trošku,
- finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat (FVOCI) i
- finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVTPL).

Dakle, MSFI 9 uvodi novu klasifikaciju finansijskih sredstava i novi pristup za njihovo vrjednovanje, koji se zasnivaju na poslovnom modelu za upravljanje finansijskim sredstvima i karakteristikama ugovorenog novčanog toka (SPPI test).

Finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku samo ako su ispunjena sljedeća dva kriterijuma: imovina se drži unutar poslovnog modela čiji je cilj držati imovinu kako bi naplaćivao ugovorom definisane novčane tokove i ugovoreni novčani tokovi isključivo predstavljaju otplatu glavnice i kamate.

Mjerenje fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat primjenjivo je na finansijsku imovinu koja zadovoljava uslov da ugovoreni novčani tokovi isključivo predstavljaju otplatu glavnice i kamate, ali poslovni model koji se na njih primjenjuje je usmjeren i na držanje imovine, odnosno na naplaćivanje ugovorom definisanih novčanih tokova i na prodaju imovine. Sva druga finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti s promjenama prikazanim u bilansu uspjeha.

Banka je definisala svoj poslovni model kao „hold to collect“, odnosno držanje finansijskih sredstava radi naplate ugovoreni novčanih tokova. Cijeli portfolio Banke se posmatra u cjelini, s obzirom na veličinu, uz činjenicu da je poslovni model Banke isti za cijeli portfolio. Preklasifikacija finansijskih sredstava po MSFI 9 zahtijeva se samo kada entitet mijenja svoj poslovni model za upravljanje finansijskim sredstvima i nije dozvoljena za finansijske obaveze; prema tome, očekuje se da će reklasifikacija biti vrlo rijetka. Na području klasifikacije i mjerenja, Banka nije utvrdila značajan rizik da bi dio svog kreditnog portfelja morala da mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, s obzirom na ugovorne karakteristike novčanog toka finansijskih instrumenata u portfelju Banke (SPPI test).

Za razliku od MRS 39 koji je imao različite pristupe kod različitih finansijskih instrumenata, MSFI 9 je donio jedinstven model ispravke vrijednosti koji se primjenjuje i na finansijsku imovinu i vanbilansnu izloženost kreditnom riziku (kreditne obaveze i finansijske garancije). Takođe, MSFI 9 je zamijenio model „nastalog gubitka“ iz MRS 39 sa modelom „očekivanih kreditnih gubitaka“ (expected credit loss). Novi model zahtijeva vjerodostojne procjene na koji način promjene u makroekonomskim pokazateljima utiču na ECL, što se utvrđuje na bazi procjena koje se baziraju na ponderisanim vjerovatnoćama.

Banka je svoju Metodologiju za obračun obezvrjeđenja u skladu sa IFRS 9 uskladila sa Smjernicama CBCG u vezi sa korišćenjem očekivanog modela kreditnih gubitaka. Budući da Banka nema odgovarajuću vremensku seriju svojih podataka (najmanje pet godina) u skladu sa Smjernicama CBCG može koristiti spoljne podatke ili kombinaciju svojih i spoljnih podataka. Polazna osnova u Metodologiji su istorijske migracione matrice na nivou cijelog bankarskog sektora Crne Gore (objavljenih od strane CBCG). Matrice se odnose na cijeli portfolio, a PD-evi (probability of default) se obračunavaju posmatrajući godišnje migracije klijenata iz rejting kategorija A, B1, B2 u kategoriju default-a (po broju) za period od 31. januara 2009. godine do 31. decembra 2016. godine.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)*****Obračun obezvrjeđenja finansijskih sredstava i rezervisanja za vanbilansne stavke (nastavak)***

Kod početnog priznavanja finansijskih instrumenata priznaje se obezvrjeđenje za gubitak zbog kreditnog rizika do 12 mjeseci očekivanog gubitka. Ukupni očekivani gubitak će se priznati za sve instrumente čiji se kreditni rizik povećao nakon početnog priznavanja. Dakle, osim toga što uvodi koncept očekivanih kreditnih gubitaka, MSFI 9 uvodi takođe i fazno mjerenje, odnosno inicijalnu ili fazu 1 (nivo 1) gdje se računa gubitak za godinu dana i naknadnu odnosno drugu fazu (nivo 2 i 3) gdje se vrši računanje odnosno mjerenje očekivanog kreditnog gubitka tokom trajanja cijelog životnog vijeka sredstva, pri čemu treba da prikaže promjene u kreditnom riziku u svakom izvještajnom periodu odnosno da ih prikaže ukoliko je došlo do njegovog značajnog pogoršanja.

Takođe, standard donosi nova pravila za prikazivanje gubitaka proizašlih iz promjena ugovornih uslova finansijske imovine.

Banka na kvartalnom nivou obračunava obezvrjeđenje u skladu sa Metodologijom za obračun obezvrjeđenja u skladu sa IFRS 9 u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja, ili postoji identifikovan objektivni dokaz obezvrjeđenja (finansijska sredstva u nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomjesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u nivou 1).

Za potrebe analize, Banka je identifikovala niz kriterijuma koje koristi za potrebe procjene i koje koristi radi poređenja sa stanjem u momentu inicijalnog priznavanja finansijskog instrumenta u skladu sa MSFI 9 i ovom Metodologijom. Identifikacija jednog ili više od navedenih indikatora može ukazivati da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika:

- Kretanja u internom rejtingu - Klasifikovanje klijenta u sledeću, goru klasifikacionu kategoriju u skladu sa Odlukom CBCG.
- Urednost u izmirenju obaveza - Materijalno značajno kašnjenje od 30 i više dana
- Restrukturiranje usled finansijskih poteškoća, ukoliko je dužnik u kašnjenju od 30 do 60 dana.
- Blokada računa od strane Banke ili drugih povjerilaca duže od 30 dana
- Ponašanje dužnika i drugo - Intervencija po izdatoj garanciji ili drugim vanbilansnim izloženostima, nedostavljanje ugovorenih instrumenata obezbeđenja u rokovima u skladu sa ugovorima.

Banka je identifikovala i listu indikatora sa ciljem identifikovanja nekvalitetne aktive:

- Klasifikacija klijenta u C, D i E klasifikacionu kategoriju
- Materijalno značajno kašnjenje od 90 i više dana
- Blokada računa od strane Banke ili drugih povjerilaca duže od 90 dana u kontinuitetu ukoliko je dužnik u kašnjenju 30 i više dana;
- Restrukturiranje usled finansijskih poteškoća, ukoliko je dužnik u kašnjenju duže od 60 dana;
- Jednostrani raskid ugovora od strane Banke
- Brisanje dužnika iz CRPS
- Oznaka u stečaju ili likvidaciji iz CRPS
- Smrt klijenta

Procjena obračuna ispravke vrijednosti u skladu sa Metodologijom za izloženosti koje se nalaze u nivou 3 se vrši za:

- sve izloženosti sa identifikovanim statusom neizmirenja obaveza, tj. statusom default-a;
- sve finansijske instrumente koji ispunjavaju definiciju POCI u skladu sa MSFI 9;
- sve izloženosti za koje je Banka definisala individualan pristup uzimajući u obzir specifičnost konkretnog finansijskog sredstva.

Banka vrši procjenu obezvrjeđenja stavki bilanse aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi za:

- finansijske instrumente u nivou 3, koji prelaze prag materijalnosti od EUR 50.000;
- finansijske instrumente u nivou 2, koji prelaze prag materijalnosti od EUR 50.000 za fizička i pravna lica, ukoliko Banka ima informacije o očekivanim tokovima gotovine na osnovu kojih će adekvatnije procijeniti očekivane kreditne gubitke.

Procjena obezvrjeđenja stavki bilanse aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi vrši se na bazi više mogućih scenarija naplate prilikom procjene očekivanih budućih tokova gotovine na osnovu kojih se definišu očekivani kreditni gubici.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)*****Obračun obezvrjeđenja finansijskih sredstava i rezervisanja za vanbilansne stavke (nastavak)***

Pri obračunavanju iznosa obezvrjeđenja stavki bilanse aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, Banka uzima u obzir novčane tokove iz primarnih izvora, kao i novčane tokove po osnovu realizacije kolaterala kroz nekoliko scenarija koja su primjenjiva za konkretno potraživanje. Tom prilikom, scenariji koji se uzimaju u obzir su realizacija kolaterala, restrukturiranje i reprogramiranje, stečaj, prodaja potraživanja, namirenje i sve ostalo što smatra relevantnim.

Za sve ostale izloženosti u nivou 3 primenjuje se grupni pristup u zavisnosti od broja dana u docnji.

Za dužnike koji se nalaze u docnji do 3 godine, obračun očekivanih kreditnih gubitaka vrši se poređenjem agregirane bruto knjigovodstvene vrijednosti svih instrumenata u okviru određene grupe sa ponderisanim prosjekom realizovane vrijednosti dobijene iz narednih scenarija:

- sa vjerovatnoćom od 85% scenario naplate iz svih raspoloživih kolaterala diskontovanjem prosječnom ponderisanom inicijalnom efektivnom kamatnom stopom, kao i uzimanjem u obzir naplate mimo sredstava obezbeđenja na preostali iznos (1-LGD unsecured)
- sa vjerovatnoćom od 10% scenario namirenja u iznosu od 5% bruto knjigovodstvene vrijednosti
- sa vjerovatnoćom od 5% scenario prodaje potraživanja po 2% bruto knjigovodstvene vrijednosti.

Za dužnike koji se nalaze u docnji preko 3 godine, obračun očekivanih kreditnih gubitaka vrši se poređenjem agregirane bruto knjigovodstvene vrijednosti svih instrumenata u okviru određene grupe sa ponderisanim prosjekom realizovane vrijednosti dobijene iz narednih scenarija:

- sa vjerovatnoćom od 85% scenario naplate iz svih raspoloživih kolaterala
- sa vjerovatnoćom od 10% scenario namirenja u iznosu od 5% bruto knjigovodstvene vrijednosti
- sa vjerovatnoćom od 5% scenario prodaje potraživanja po 2% bruto knjigovodstvene vrijednosti.

Banka je, u skladu sa izmijenjenom regulativom koja je stupila na snagu 01. januara 2018. godine, obračunala ispravku vrijednosti finansijskih sredstava u skladu sa MSFI 9 i usvojenom Metodologijom. Ukupni negativni efekat primjene MSFI 9 na osnovni kapital banke iznosi EUR 71 hiljadu, od čega se na kredite i potraživanja od klijenata odnosi EUR 57 hiljada, sredstva na računima kod banaka EUR 7 hiljada i hartije od vrijednosti koje se drže do dopijeća EUR 7 hiljada. Samim tim, efekat dodatnog obezvrjeđenja ima negativan efekat i na sopstvena sredstva Banke, kao i na koeficijent solventnosti. Ipak, koeficijent solventnosti je značajno iznad zakonom definisanog minimuma, stoga je Banka proknjižila negativan efekat primjene MSFI 9 u cjelosti i nije koristila pogodnosti definisane Odlukom o dopunama Odluke o adekvatnosti kapitala banaka (Sl. list br. 82/17).

Banka obračunati iznos obezvrjeđenja stavki bilansne aktive knjigovodstveno evidentira na teret rashoda, a u korist obezvrjeđenja tih stavki aktive. Obračunati iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki Banka knjigovodstveno evidentira na teret rashoda, a u korist rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

Obračun rezervacija za potencijalne gubitke

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17 i 86/18) Banka je dužna da na mjesečnom nivou vrši klasifikaciju stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po kojima je izložena kreditnom riziku i da obračunava rezervacije za procijenjene gubitke. Odlukom su definisani kriterijumi za klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa, kao i način utvrđivanja rezervacija za potencijalne gubitke.

U skladu sa navedenom Odlukom, krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) - u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) sa podgrupama B1 i B2, u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje zahtijevaju posebnu pažnju, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate
- kategorija C (substandardna aktiva) - sa podgrupama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu
- kategorija D (sumnjiva aktiva) - u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca, vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezbjeđenja, malo vjerovatna
- kategorija E (gubitak) - u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Na osnovu klasifikacije stavki bilansne aktive i vanbilansne stavke, na mjesečnom nivou, Banka obračunava rezervacije za potencijalne gubitke, primjenom procenata iz sljedeće tabele:

Kategorija Rizika	Na dan 31. decembra 2018. godine		Na dan 31. decembra 2017. godine	
	% Rezervisanja	Dani kašnjenja	% Rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30	-	<30
B1	2	31-60	2	31-60
B2	7	61-90	7	61-90
C1	20	91-150	20	91-150
C2	40	151-270	40	151-270
D	70	271-365	70	271-365
E	100	>365	100	>365

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa gore navedenom tabelom i zbira iznosa obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom MSFI 9.

Pozitivna razlika između obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, predstavlja potrebne rezerve za procijenjene gubitke.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.8. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja***Nekretnine, postrojenja i oprema*

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvrjeđenje. Nabavna vrijednost uključuje izdatke direktno pripisive nabavljenom sredstvu.

Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost sredstava, s ciljem da se u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

	<u>Stopa u %</u>
Nekretnine	3,3
Kompjuterska oprema	20,0
Namještaj i druga oprema	15,0
Klimatizacioni sistem	10,0
Vozila	15,0

Period amortizacije počinje od prvog u mjesecu nakon mjeseca u kome su sredstva raspoloživa za upotrebu. Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha u okviru 'Ostalih prihoda/(rashoda)'.

Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se iskazuju po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i obezvrjeđenje. Amortizacija se priznaje u bilansu uspjeha proporcionalnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka.

	<u>Stopa u %</u>
Nematerijalna ulaganja	20,0-30,0

3.9. Obezvrjeđenje materijalne i nematerijalne imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrjeđenja. Ukoliko je nadoknativni iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Gubitak po osnovu obezvrjeđenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih poslovnih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvrjeđenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj naknativnoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrjeđivanja sredstava.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.10. Rezervisanja**

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima važeću zakonsku ili izvedenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja, kada je u većoj mjeri vjerovatno da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv sredstava i kada se iznos obaveza može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se revidiraju na datum svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida u korist bilansa uspjeha.

3.11. Naknade zaposlenima**Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih**

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa Opštim kolektivnim ugovorom ("Sl. List CG" br. 14/14), Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 3 minimalne neto zarade. Pravo na navedenu naknadu je obično uslovljeno preostalost dobi zaposlenog u radu do penzionisanja i/ili završetku minimalnog perioda rada. Očekivani troškovi tih naknada su nastali u periodu od zapošljavanja.

U finansijskim izvještajima Banke na dan 31. decembra 2018. godine izvršeno je rezervisanje za otpremnine na osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine zaposlenima za odlazak u penziju nakon ispunjenja uslova.

3.12. Finansijske obaveze

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za nastale troškove transakcije. Finansijske obaveze se naknadno iskazuju po amortizovanoj vrednosti primenom metode efektivne kamatne stope. Razlika između ostvarenog priliva (umanjenoj za troškove transakcije) i vrijednosti otplata, priznaje se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.13. Finansijske garancije

U redovnom poslovanju, Banka daje finansijske garancije, koje se sastoje od garancija, činidbenih garancija i mjenica. Finansijske garancije početno se priznaju u finansijskim izvještajima po fer vrijednosti, sa primljenom naknadom. Naknadno vrjednovanje obaveze banke, po svakoj garanciji vrši se po većoj od amortizovane naknade i najbolje procjene troška potrebnog za izmirenje obaveze koja može nastati kao rezultat date garancije.

Svako povećanje obaveze po osnovu finansijskih garancija se prenosi u bilans uspjeha. Primljena naknada je priznata u bilansu uspjeha po pravolinijskoj metodi, tokom čitavog perioda za koji je data garancija.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.14. Pravična (fer) vrijednost**

Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtjeva korišćenje različitih tehnika vrjednovanja. Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument.

Po procjeni rukovodstva Banke, knjigovodstvena vrijednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza objelodanjenih u finansijskim izvještajima aproksimira fer vrijednost na dan bilansa, usljed toga što su finansijska sredstva i finansijske obaveze nastale nakon počeka rada Banke što predstavlja relativno kratak period.

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI**4.1. Upravljanje rizicima**

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Strategija upravljanja rizicima predstavlja sveobuhvatan opšti dokument kojim se uređuje oblast upravljanja rizicima u Banci. Strategija ima za cilj da uspostavi opšti okvir za predostrožno i kontinuirano upravljanje rizicima kojima Banka u svom poslovanju može biti izložena. U cilju efikasnijeg upravljanja rizicima, na operativnom nivou, Banka je razvila posebne politike i procedure za upravljanje rizicima koje su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Shodno Zakonu o bankama, Banka je dužna da periodično, a najmanje jednom godišnje, preispituje adekvatnost usvojenih politika i procedura za upravljanje pojedinim rizicima.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

4.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršenja obaveza dužnika prema Banci. Banka odobrava kredite u saglasnosti sa poslovnom politikom, usaglašavajući rokove dospjeća odobrenih kredita i politiku kamatnih stopa sa namjenom kredita i kreditnom sposobnošću dužnika.

Politika upravljanja kreditnim rizikom polazi od zakonske obaveze Banke propisane Zakonom o bankama i podzakonskim aktima, ali i od opšteprihvaćenih međunarodnih načela za upravljanje kreditnim rizikom i pozitivne prakse za procjenu kreditnog rizika.

Cilj politike je uspješno ostvarivanje Kreditne politike i Strategije upravljanja rizicima na način što će se preciznije utvrditi oblasti u kojima se vrši identifikacija izvora kreditnog rizika, metode za identifikaciju, metode i vremenski okviri za mjerenje kreditnog rizika, limiti i postupci kontrolisanja pojedinačnih i ukupnih izloženosti kreditnom riziku uz uvažavanje veličine Banke i složenosti proizvoda, način i dinamika izvještavanja i informisanja Odbora Direktora i Uprave Banke o upravljanju kreditnim rizikom, kao i metode i vremenske okvire naknadne provjere kvaliteta upravljanja kreditnim rizikom.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

Upravljanje kreditnim rizikom obuhvata sve aspekte procjene rizika prije odobravanja plasmana, kao i praćenje plasmana do konačne otplate.

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom**

Konkretno, upravljanje kreditnim rizikom pokriva dva glavna aspekta kreditnih aktivnosti:

- 1.) Prethodnu procjenu rizika koji se preuzima - prethodnom analizom, koja se formalizuje kreiranjem kreditnog fajla, koji odobravaju nadležni organi;
- 2.) Redovno praćenje plasmana, odnosno preuzetog rizika. Nakon odobrenja plasmana, Banka je izložena rizicima koji stalno evoluiraju u zavisnosti od stanja klijenta ili drugih internih ili eksternih faktora. Stoga je potrebno redovno pratiti rizike sa ciljem zaštite interesa Banke.

Banka je uspostavila sistem za praćenje plasmana na pojedinačnom i na portfolio nivou, kao i sistem za adekvatno rezervisanje i izdvajanje ispravki vrijednosti (rezervacija) za kreditni rizik. Na ovaj način na vrijeme se identifikuju potencijalno problematični krediti i omogućava blagovremeno preuzimanje aktivnosti za naplatu.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu na zahtjev. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećoj strani, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi - koji predstavljaju pisanu izjavu o obavezama Banke preuzetom u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlašćenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima - su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa MSFI 9

U skladu sa Odlukom CBCG, Banka je dužna da za bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, najmanje jednom kvartalno, vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke). Za svrhe procjene obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive, odnosno procjenu vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke, Banka je usvojila Metodologiju za obračun ispravke vrijednosti u skladu sa IFRS 9.

Banka na kvartalnom nivou obračunava obezvrjeđenje u skladu sa Metodologijom za obračun obezvrjeđenja u skladu sa IFRS 9 u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja, ili postoji identifikovan objektivni dokaz obezvrjeđenja (finansijska sredstva u nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomjesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u nivou 1).

Za potrebe analize, Banka je identifikovala niz kriterijuma koje koristi za potrebe procjene i koje koristi radi poređenja sa stanjem u momentu inicijalnog priznavanja finansijskog instrumenta u skladu sa MSFI 9 i ovom Metodologijom. Identifikacija jednog ili više od navedenih indikatora može ukazivati da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika:

- Kretanja u internom rejtingu - Klasifikovanje klijenta u sledeću, goru klasifikacionu kategoriju u skladu sa Odlukom CBCG.
- Urednost u izmirenju obaveza - Materijalno značajno kašnjenje od 30 i više dana
- Restrukturiranje usled finansijskih poteškoća, ukoliko je dužnik u kašnjenju od 30 do 60 dana.
- Blokada računa od strane Banke ili drugih povjerilaca duže od 30 dana
- Ponašanje dužnika i drugo - Intervencija po izdatoj garanciji ili drugim vanbilansnim izloženostima, nedostavljanje ugovorenih instrumenata obezbeđenja u rokovima u skladu sa ugovorima.

Banka je identifikovala i listu indikatora sa ciljem identifikovanja nekvalitetne aktive:

- Klasifikacija klijenta u C, D i E klasifikacionu kategoriju
- Materijalno značajno kašnjenje od 90 i više dana
- Blokada računa od strane Banke ili drugih povjerilaca duže od 90 dana u kontinuitetu ukoliko je dužnik u kašnjenju 30 i više dana;
- Restrukturiranje usled finansijskih poteškoća, ukoliko je dužnik u kašnjenju duže od 60 dana;
- Jednostrani raskid ugovora od strane Banke
- Brisanje dužnika iz CRPS
- Oznaka u stečaju ili likvidaciji iz CRPS
- Smrt klijenta

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

Sljedeća tabela prikazuje maksimalnu izloženost kreditnom riziku bilansnih i vanbilansnih pozicija:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.		31. decembar 2017.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
Bilansne stavke				
Kreditni i potraživanja od banaka	2.706	2.695	1.793	1.793
Kreditni i potraživanja od klijenata	12.797	12.450	10.798	10.789
Hartije od vrijednosti	2.011	2.004	2.011	2.011
	17.514	17.149	14.602	14.593
Vanbilansne stavke				
Plative garancije	226	226	-	-
Činidbene garancije	241	223	126	126
Ostale garancije	100	95	33	33
Nepovučene kreditne linije	611	610	990	990
	1.178	1.154	1.149	1.149
Maksimalna izloženost kreditnom riziku	18.692	18.303	15.751	15.742

Ciljevi, proces i metodologije upravljanja kreditnim rizikom precizno i detaljno su definisani u politikama, metodologijama i procedurama upravljanja ovom vrstom rizika, kako slijedi: Kreditnom politikom, Politikom upravljanja kreditnim rizikom, Metodologijom za obračun ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9, Metodologijom utvrđivanja kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica, Procedurom odobrenja i realizacije keš kredita, Procedurom odobrenja i realizacije stambenih i hipotekarnih kredita, Procedurom odobrenja i realizacije kreditnih izloženosti pravnih lica, Procedurom stresnog testiranja izloženosti kreditnom riziku.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Upotreba i upravljanje sredstvima obezbjeđenja je jedna od osnovnih komponenti upravljanja kreditnim rizikom. Zajedno sa sagledavanjem finansijskog stanja dužnika, sredstva obezbjeđenja se smatraju veoma važnom determinantom za određivanje izloženosti kreditnom riziku jer se izloženost kreditnom riziku djelimično kontroliše pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- hipoteke na nepokretnostima;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama, vozilima i potraživanjima;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti i solidarni jemci;
- garancije i jemstva;
- polise osiguranja.

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

Počev od 01. januara 2018. godine, Banka primjenjuje MSFI 9. Podaci u tabeli iznad koji se odnose na 2017. godinu su prikazani u skladu sa tada važećim standardom MRS 39, i nijesu uporedivi sa informacijama objavljenim za 2018. godinu. Razlike koje proizlaze iz primene MSFI 9 direktno su priznate na teret neraspoređene dobiti na dan 01. januara 2018. godine. (Napomena 3.5.5). Efekti primjene MSFI 9 standarda na finansijsku imovinu i obaveze su detaljno prikazani u tabeli niže:

	MRS 39 31.12.2017 .			Reklasifikovano	Ispravka vrijednosti	MSFI 9 01.01.2018		
	Kategorija	Bruto	Neto			Bruto	Neto	Kategorija
I. Pregled aktive		14.602	14.593	-	(71)	14.602	14.522	
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	L&R	1.793	1.793	-	(7)	1.793	1.786	AC
Kreditni i potraživanja od komitenata	L&R	10.798	10.789	-	(57)	10.798	10.732	AC
Hartije od vrijednosti	HTM	2.011	2.011	-	(7)	2.011	2.004	AC
II. Vanbilansne stavke		1.149	1.149			1.149	1.149	
Plative garancije	L&R	-	-	-	-	-	-	AC
Činidbene garancije	L&R	126	126	-	-	126	126	AC
Ostale garancije	L&R	33	33	-	-	33	33	AC
Nepovučene kreditne linije	L&R	990	990	-	-	990	990	AC
Ukupno (I+II)		15.751	15.742	-	-	15.751	15.671	

L&R - krediti i plasmani u skladu sa MRS 39 klasifikacijom

AC - amortizovani trošak u skladu sa MSFI 9 klasifikacijom

HTM - koje se drže do dospjeća u skladu MRS 39 klasifikacijom

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana

31.12.2018.	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
Stambeni i hipotekarni krediti	1.375	-	24	1.399	(1)	-	(15)	(16)	1.383
Gotovinski krediti	958	-	43	1.001	(4)	-	(28)	(32)	969
Potrošački krediti	47	2	-	49	-	-	-	-	49
Minusi po tekućim računima	8	-	-	8	-	-	-	-	8
Kartice fizička lica	2	-	-	2	-	-	-	-	2
Kreditni dati srednjim i malim privatnim preduzećima	4.529	13	41	4.583	(230)	-	-	(230)	4.353
Kreditni dati državnim preduzećima	519	-	-	519	-	-	-	-	519
Kreditni dati velikim privatnim preduzećima	4.336	900	-	5.236	(11)	(58)	-	(69)	5.167
Kreditni i potraživanja od klijenata	11.774	915	108	12.797	(246)	(58)	(43)	(347)	12.450
Kreditni i potraživanja od banaka	2.706	-	-	2.706	(11)	-	-	(11)	2.695
Hartije od vrijednosti	2.011	-	-	2.011	(7)	-	-	(7)	2.004
Ukupno	16.491	915	108	17.514	(264)	(58)	(43)	(365)	17.149

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

01.01.2018.	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrednosti S1	Ispravka vrednosti S2	Ispravka vrednosti S3	Ukupno ispravka vrednosti	Neto
Stambeni i hipotekarni krediti	1.687	26	-	1.713	(1)	(11)	-	(12)	1.701
Gotovinski krediti	883	36	5	924	(4)	(15)	(3)	(22)	902
Potrošački krediti	54	-	-	54	-	-	-	-	54
Minusi po tekućim računima	4	-	-	4	-	-	-	-	4
Kartice fizička lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni dati srednjim i malim privatnim preduzećima	4.607	64	-	4.671	(6)	(8)	-	(14)	4.657
Kreditni dati državnim preduzećima	1.391	-	-	1.391	(4)	-	-	(4)	1.387
Kreditni dati velikim privatnim preduzećima	2.041	-	-	2.041	(14)	-	-	(14)	2.027
Kreditni i potraživanja od klijenata	10.667	126	5	10.798	(29)	(34)	(3)	(66)	10.732
Kreditni i potraživanja od banaka	1.793	-	-	1.793	(7)	-	-	(7)	1.786
Hartije od vrijednosti	2.011	-	-	2.011	(7)	-	-	(7)	2.004
Ukupno	14.471	126	5	14.602	(43)	(34)	(3)	(80)	14.522

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Promjena kredita i potraživanja od preduzeća u privatnom vlasništvu po nivoima rizika tokom 2018. godine je prikazana u tabeli u nastavku:

Kredit i potraživanja od preduzeća u privatnom vlasništvu	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Bruto krediti i potraživanja od klijenata 1 januar 2018. godine	6.496	71	-	6.567
Nova potraživanja	8.918	900	-	9.818
Smanjenje/otplata potraživanja	(6.755)	(14)	(15)	(6.784)
Prelazak u nivo 1	-	-	-	-
Prelazak u nivo 2	(13)	13	-	-
Prelazak u nivo 3	-	(56)	56	-
Druge promjene	-	-	-	-
Bruto krediti i potraživanja od klijenata 31 decembar 2018. godine	8.722	914	41	9.601

Promjena ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od preduzeća u privatnom vlasništvu po nivoima rizika tokom 2018. godine je prikazana u tabeli u nastavku:

Kredit i potraživanja od preduzeća u privatnom vlasništvu	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Ispravka vrijednosti, 01. januar 2018. godine	20	8	-	28
Nova potraživanja	236	58	-	294
Smanjenje/otplata potraživanja	(15)	(6)	-	(21)
Prelazak iz nivoa 1	-	-	-	-
Prelazak iz nivoa 2	-	-	-	-
Prelazak iz nivoa 3	-	-	-	-
Unwinding (priznat u okviru prihoda ood kamate)	-	(2)	-	(2)
Druge promjene	-	-	-	-
Ispravka vrijednosti, 31. decembar 2018. godine	241	58	-	299

Promjena kredita i potraživanja od preduzetnika po nivoima rizika tokom 2018. godine je prikazana u tabeli u nastavku:

Kredit i potraživanja od preduzetnika	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Bruto krediti i potraživanja od klijenata 1 januar 2018. godine	145	-	-	145
Nova potraživanja	25	-	-	25
Smanjenje/otplata potraživanja	(26)	-	-	(26)
Prelazak u nivo 1	-	-	-	-
Prelazak u nivo 2	-	-	-	-
Prelazak u nivo 3	-	-	-	-
Druge promjene	-	-	-	-
Bruto krediti i potraživanja od klijenata 31 decembar 2018. godine	144	-	-	144

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Promjena ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od preduzetnika po nivoima rizika tokom 2018. godine je prikazana u tabeli u nastavku:

Kredit i potraživanja od preduzetnika	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Ispravka vrijednosti, 01. januar 2018. godine	-	-	-	-
Nova potraživanja	-	-	-	-
Smanjenje/otplata potraživanja	-	-	-	-
Prelazak u nivo 1	-	-	-	-
Prelazak u nivo 2	-	-	-	-
Prelazak u nivo 3	-	-	-	-
Druge promjene	-	-	-	-
Ispravka vrijednosti, 31. decembar 2018. godine	-	-	-	-

Promjena kredita i potraživanja od preduzeća u državnom vlasništvu po nivoima rizika tokom 2018. godine je prikazana u tabeli u nastavku:

Kredit i potraživanja od preduzeća u državnom vlasništvu	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Bruto krediti i potraživanja od clijenata 1 januar 2018. godine	1.391	-	-	1.391
Nova potraživanja	-	-	-	-
Smanjenje/otplata potraživanja	(872)	-	-	(872)
Prelazak u nivo 1	-	-	-	-
Prelazak u nivo 2	-	-	-	-
Prelazak u nivo 3	-	-	-	-
Druge promjene	-	-	-	-
Bruto krediti i potraživanja od clijenata 31 decembar 2018. godine	592	-	-	592

Promjena ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od preduzeća u državnom vlasništvu po nivoima rizika tokom 2018. godine je prikazana u tabeli u nastavku:

Kredit i potraživanja od preduzeća u državnom vlasništvu	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Ispravka vrijednosti, 01. januar 2018. godine	4	-	-	4
Nova potraživanja	-	-	-	-
Smanjenje/otplata potraživanja	(4)	-	-	(4)
Prelazak u nivo 1	-	-	-	-
Prelazak u nivo 2	-	-	-	-
Prelazak u nivo 3	-	-	-	-
Druge promjene	-	-	-	-
Ispravka vrijednosti, 31. decembar 2018. godine	-	-	-	-

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Promjena kredita i potraživanja od fizičkih lica po nivoima rizika tokom 2018. godine je prikazana u tabeli u nastavku:

Kredit i potraživanja od stanovništva	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>Ukupno</u>
Bruto krediti i potraživanja od klijenata 1 januar 2018. godine	2.628	63	5	2.696
Nova potraživanja	618	2		620
Smanjenje/otplata potraživanja	(832)	(19)	(5)	(856)
Prelazak u nivo 1	-	-	-	-
Prelazak u nivo 2	-	-	-	-
Prelazak u nivo 3	(24)	(44)	68	-
Druge promjene	-	-	-	-
Bruto krediti i potraživanja od klijenata 31 decembar 2018. godine	2.390	2	68	2.460

Promjena ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od fizičkih lica po nivoima rizika tokom 2018. godine je prikazana u tabeli u nastavku:

Kredit i potraživanja od stanovništva	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>Ukupno</u>
Ispravka vrijednosti, 01. januar 2018. godine	5	26	3	34
Nova potraživanja	2			2
Smanjenje/otplata potraživanja	(2)	(4)	(3)	(9)
Prelazak u nivo 1	-	-	-	-
Prelazak u nivo 2	-	-	-	-
Prelazak u nivo 3		(22)	43	21
Druge promjene	-	-	-	-
Ispravka vrijednosti, 31. decembar 2018. godine	5	-	43	48

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Kvalitet finansijskih sredstava izloženih kreditnom riziku prikazan je kako slijedi:

U hiljadama EUR

	Neobe- zvrije- deni nedo- spjeli	Neobe- zvrije- deni dospjeli	Grupno procije- njeni	Ukupno bruto	Ukupno obezvrje- đenje	Ukupno neto
Stambeni i hipotekarni krediti	486	15	897	1.399	(16)	1.384
Gotovinski krediti	99	-	902	1.001	(32)	969
Potrošački krediti	2	-	47	49	-	49
Minusi po tekućim računima	-	-	8	8	-	8
Kreditni dati srednjim i malim privatnim preduzećima	624	94	3.865	4.583	(230)	4.352
Kreditni dati državnim preduzećima	-	-	519	519	-	518
Kreditni dati velikim privatnim preduzećima	498	-	4.739	5.236	(69)	5.168
kartice fizička lica	-	-	2	2	-	2
Kreditni i potraživanja od banaka	-	-	2.706	2.706	(11)	2.695
Vanbilansna aktiva	188	-	990	1.178	-	1.178
31. decembar 2018.	1.897	109	14.675	16.681	(358)	16.323
Stambeni i hipotekarni krediti	1.687	-	26	1.713	(2)	1.711
Gotovinski krediti	883	-	41	924	(7)	917
Potrošački krediti	54	-	-	54	-	54
Minusi po tekućim računima	4	-	-	4	-	4
Kreditni dati srednjim i malim privatnim preduzećima	4.607	64	-	4.671	-	4.671
Kreditni dati državnim preduzećima	1.391	-	-	1.391	-	1.391
Kreditni dati velikim privatnim preduzećima	2.041	-	-	2.041	-	2.041
Kreditni i potraživanja od banaka	1.793	-	-	1.793	-	1.793
Vanbilansna aktiva	1.149	-	-	1.149	-	1.149
31. decembar 2017.	13.609	64	67	13.740	(9)	13.731

Neobezvrjedena nedospjela finansijska sredstva uključuju plasmane kod kojih ne postoji kašnjenje u plaćanju, na dan 31. decembra 2018. godine.

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

a) Dospjeli ali neobezvrjedeni krediti i plasmani

	U hiljadama EUR							Ukupno
	Do 30 dana kašnjenja	Od 31 do 60 dana kašnjenja	Od 61 do 90 dana kašnjenja	Od 91 do 180 dana kašnjenja	Od 181 do 365 dana kašnjenja	Od 1 do 5 godina kašnjenja	Preko 5 godina kašnjenja	
Stambeni i hipotekarni krediti	15	-	-	-	-	-	-	15
Kreditni dati srednjim i malim privatnim preduzećima	53	-	-	5	-	35	-	94
31. decembar 2018.	69	-	-	5	-	35	-	109
Kreditni dati srednjim i malim privatnim preduzećima	9	-	55	-	-	-	-	64
31. decembar 2017.	9	-	55	-	-	-	-	64

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Depozit	676	1.071
Hipoteke	14.830	12.958
Zaloga	1.342	157
Polise osiguranja	204	222
Ukupno	17.052	14.408

Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni prostori, turistički i industrijski objekti, građevinsko zemljište i ostalo zemljište zavisno od lokacije i njegove buduće namjene.

c) Restrukturirani krediti i plasmani

Banka zajmoprimcu restrukturira kredit ako, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti, omogući:

- produženje roka otplate za glavnice ili kamatu,
- smanjenje kamatne stope na odobreni kredit,
- smanjenje iznosa duga, glavnice ili kamate ili
- druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

U slučaju potrebe za restrukturiranjem kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

Banka na 31. decembar 2018. godine nema restrukturiranih kredita.

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	Crna		Bosna i	Azerbe-		Make-	Evropska	Ukupno
	Gora	Rusija	Herceg.	jdžan	Srbija	donija	Unija	
Kreditni i potraživanja od banaka	-	1.392	288	-	1.015	-	-	2.695
Kreditni i potraživanja od klijenata	12.425	-	-	8	15	2	-	12.450
Vanbilansna aktiva	1.178	-	-	-	-	-	-	1.178
31. decembar 2018. godine	13.603	1.392	288	8	1.030	2	-	16.323
Kreditni i potraživanja od banaka	4	1.327	462	-	-	-	-	1.793
Kreditni i potraživanja od klijenata	10.761	-	-	13	12	3	-	10.789
Vanbilansna aktiva	1.149	-	-	-	-	-	-	1.149
31. decembar 2017. godine	11.914	1.327	462	13	12	3	-	13.731

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	Finan sije	Prera d. indus.	Sna bdij. el.e nerg	Snabd ij. vodo m	Grade v.	Trgovi na	Sao brać aj	Smješ taj isshr.	Adm inist racij a	Info r. i kom unik	Poslo vanje nekr.	Ostal o	Fizičk a lica	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	2.695	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.695
Kredit i potraživanja od klijenata	-	941	-	455	2.289	2.265	290	2.444	143	-	498	714	2.411	12.450
Vanbilansna aktiva	20	-	220	-	80	627	-	25	80	-	-	118	8	1.178
31. decembar 2018.	2.715	941	220	455	2.369	2.892	290	2469	223	-	498	832	2.419	16.323
Kredit i potraživanja od banaka	1.793	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.793
Kredit i potraživanja od klijenata	-	1.003	-	500	2.438	3.008	369	587	181	-	-	17	2.686	10.789
Vanbilansna aktiva	6	3	-	-	46	127	-	-	-	950	-	17	-	1.149
31. decembar 2017.	1.799	1.006	-	500	2.484	3.135	369	587	181	950	-	34	2.686	13.731

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

U hiljadama EUR

	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Ukupno
Do 1 godine	585	387	972
Od 1 do 2 godine	9	160	169
Preko 2 godine	17	20	37
31. decembar 2018. godine	611	567	1.178
Do 1 godine	990	59	1.049
Od 1 do 2 godine	-	100	100
31. decembar 2017. godine	990	159	1.149

4.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa i promjene kursa valute.

4.3.1. Devizni rizik

Upravljanje deviznim rizikom je definisano Strategijom upravljanja rizicima i Politikom upravljanja rizikom kamatne stopa iz bankarske knjige i tržišnim rizicima. U ovim aktima je definisan način na koji banka identifikuje, mjeri, kontroliše i ublažava te nadzire devizni rizik. Mjerenje deviznog rizika se vrši primjenom GAP analize za devizni rizik, dok je kontrola uspostavljena kroz sistem limitiranja dugih, kratkih i neto pozicija pojedinačno po valutama i agregatno posmatrano. Na dnevnoj osnovi Odjeljenje za upravljanje sredstvima prati i upravlja valutnim pozicijama, vodeći računa o iznosu i karakteru valutnih pozicija. Sektor za upravljanje rizicima na mjesečnoj osnovi izvještava Komitet za upravljanje aktivom i pasivom o bitnim aspektima upravljanja deviznim rizikom.

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	USD	CHF	GBP	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	1.058	3	2	-	1.063
Obaveze u devizama	1.049	-	-	-	1.049
Neto otvorena pozicija:	1.058	3	2	-	1.063
- 31. decembra 2018. godine	9	3	2	-	14
- 31. decembra 2017. Godine	14	2	1	-	17
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2018. godine	0,13%	0,04%	0,03%	-	
- 31. decembra 2017. godine	0,16%	0,02%	0,01%	-	
Agregatna otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2018. godine	14				
- 31. decembra 2017. godine	17				

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Upravljanje izloženosti deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
Sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	7.951	92	9	(9)
Kredit i potraživanja od banaka	2.706	971	97	(97)
Ukupno sredstva	10.657	1.063	106	(106)
Obaveze				
Depoziti klijenata	18.272	1.049	105	(105)
Ukupno obaveze	18.272	1.049	105	(105)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2018. godine			1	(1)
- 31. decembar 2017. godine			2	(2)

Na dan 31. decembra 2018. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 1 hiljade (31. decembar 2017. godine EUR 2 hiljade). Uzrok male izloženosti Banke riziku promjene deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR i da Banka vodi računa o usklađenosti sredstava i obaveza po valutama.

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2018. godine:

U hiljadama EUR	<u>Kamatonosno</u>	<u>Nekamatonosno</u>	<u>Ukupno</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	5.892	2.059	7.951
Kredit i potraživanja od banaka	2.706	-	2.706
Kredit i potraživanja od klijenata	12.810	(360)	12.450
Investicione hartije od vrijednosti	2.000	4	2.004
	<u>23.408</u>	<u>1.703</u>	<u>25.111</u>
Ukupna sredstva			
OBAVEZE			
Depoziti klijenata	14.277	3.995	18.272
Pozajmice od ostalih klijenata	58	-	58
	<u>14.335</u>	<u>3.995</u>	<u>18.330</u>
Ukupno obaveze			
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2018. godine	<u>9.073</u>	<u>(2.292)</u>	<u>6.781</u>
- 31. decembar 2017. godine	<u>9.058</u>	<u>(649)</u>	<u>8.409</u>

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Kamatno osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti	8.598	-	-	-	-	8.598
Kamatonosne hartije od vrijednosti	-	-	-	-	2.000	2.000
Kredit i potraživanja od klijenata	352	857	2.166	5.203	4.232	12.810
Ukupno	<u>8.950</u>	<u>857</u>	<u>2.166</u>	<u>5.203</u>	<u>6.232</u>	<u>23.408</u>
% od ukupne kamatonosne aktive	38,23%	3,66%	9,25%	22,23%	26,62%	100%
Kamatno osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti klijenata	6.955	388	658	5.428	848	14.277
Kamatonosne pozajmice		5	5	11	37	58
Ukupno	<u>6.955</u>	<u>393</u>	<u>663</u>	<u>5.439</u>	<u>885</u>	<u>14.335</u>
% od ukupne kamatonosnih Obaveza	48,52%	2,74%	4,63%	37,94%	6,17%	100%
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:						
- 31. decembra 2018.	<u>1.995</u>	<u>464</u>	<u>1.503</u>	<u>(236)</u>	<u>5.347</u>	<u>9.073</u>
- 31. decembra 2017.	<u>4.249</u>	<u>900</u>	<u>858</u>	<u>(3.325)</u>	<u>6.376</u>	<u>9.058</u>
Kumulativni GAP:						
- 31. decembra 2018.	<u>1.995</u>	<u>2.459</u>	<u>3.962</u>	<u>3.726</u>	<u>9.073</u>	
- 31. decembra 2017.	<u>4.249</u>	<u>5.149</u>	<u>6.007</u>	<u>2.682</u>	<u>9.058</u>	

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirenje obaveza morati da obezbijedi novčana sredstava uz troškove koji su veći od uobičajenih.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospijeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospijeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospijeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospijeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija i preuzetih obaveza na kraju 2018. godine iznose EUR 1.178 hiljada.

Na dan 31 .decembra 2018. godine Banka je upravljala rizikom likvidnosti u skladu sa usvojenom Strategijom upravljanja rizicima, Politikom upravljanja rizikom likvidnosti i drugim aktima kojima je regulisano upravljanje rizikom likvidnosti. Za mjerenje rizika likvidnosti Banka koristi GAP analizu. Pored dnevnog praćenja rizik likvidnosti se prati na desetodnevnoj i mjesečnoj osnovi kroz sistem izvještavanja supervizora i Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po preostalom ugovorenom roku dospijeća sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

U hiljadama EUR

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Gotovina i gotovinski ekvivalenti:							
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	6.483	-	-	-	-	-	6.483
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	734	-	-	-	735	-	1.469
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti:							
potraživanja od banaka	2.706	-	-	-	-	-	2.706
potraživanja od klijenata	353	861	2.171	5.212	3.067	1.146	12.810
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	-	-	-	-	2.000	-	2.000
Ostala finansijska sredstva	10	-	-	-	-	-	10
Kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti*	32	-	-	10	-410	-	-368
Ukupno	10.286	861	2.171	5.212	5.802	1.146	25.478
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti:							
Depoziti klijenata i banaka	10.891	388	658	5.428	808	40	18.213
Pozajmice od ostalih klijenata	-	5	5	11	37	-	58
Kamate i vremenska razgraničenja*	12	7	9	17	12	1	58
Ostale obaveze:	79	101	-	-	12	-	192
Ukupno	10.970	494	663	5.439	857	40	18.463
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2018. godine	(684)	367	1.508	(227)	4.945	1.106	7.015
- 31. decembra 2017. godine	3.489	896	856	(3.323)	4.920	1.433	8.271
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2018. godine	(684)	(317)	1.191	964	5.909	7.015	
- 31. decembra 2017. godine	3.489	4.385	5.241	1.918	6.838	8.271	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2018. godine	-3,70%	-1,72%	6,45%	5,22%	32,00%	37,99%	
- 31. decembra 2017. godine	25,90%	32,80%	39,18%	14,34%	51,12%	61,83%	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

*Prilikom obračuna pojedinačnih gapova dospjeća, a samim tim i kumulativnih gapova, ne uzimaju se u obzir: kamatna potraživanja, obaveze za kamate, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti. Imajući u vidu da tabela prikazuje novčane prilive i odlive (cash flow) ispravke vrijednosti i vremenska razgraničenja mogli bi negativno uticati na sliku ročne usklađenosti aktive i pasive po pojedinim periodima dospjeća tako da se iz navedenih razloga ove pozicije isključuju.

Likvidnost Banke, kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.5. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propusta (namjernih i nenamjernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usled nastupanja nepredviđenih eksternih događaja. Operativni rizik obuhvata i pravni rizik, ali isključuje strateški i reputacioni rizik. Pravni rizik je rizik ostvarivanja gubitaka u poslovanju Banke koji može nastati zbog nepoštovanja i kršenja zakona i ostale regulative, vršenja protivpravnih radnji, postupanja koja nisu u skladu sa ugovorenim uslovima, neprimjenjivanja preporuka i dobre bankarske prakse, kao i etičkih standarda.

Banka je usvojila set dokumenata za upravljanje operativnim rizikom: Politiku upravljanja operativnim rizikom, Proceduru prikupljanja podataka o događajima operativnog rizika, Proceduru izdvajanja rezervacija za operativne gubitke, Proceduru sprovođenja procesa samoprocjene rizika i kontrole, Proceduru sprovođenja scenario analize i Proceduru sprovođenja permanentne supervizije.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, Banka koristi jednostavan metod za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik.

Odbor za upravljanje operativnim rizikom kvartalno izvještava Odbor direktora o aktivnostima koje su preduzete u cilju upravljanja operativnim rizikom.

4.6. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka nema finansijskih sredstava inicijalno klasifikovanih po fer vrijednosti. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza na dan 31. decembar 2018. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR

	Knjigovodstvena vrijednost		Fer vrijednost	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Finansijska sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	7.951	7.024	7.951	7.024
Kredit i potraživanja od banaka	2.706	1.793	2.706	1.793
Kredit i potraživanja od klijenata	12.450	10.789	12.450	10.789
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	2.004	2.011	2.004	2.011
Finansijske obaveze				
Depoziti klijenata	18.272	13.127	18.272	13.127
Pozajmice od ostalih klijenata	58	81	58	81
Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata za koje se može utvrditi ovakva vrijednost primijenjeni su sljedeći metodi i pretpostavke:				

a) *Kredit i potraživanja od banaka*

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate.

Pravična vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonocnih depozita je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan izvještaja o finansijskoj poziciji.

b) *Kredit i potraživanja od klijenata*

U cilju utvrđivanja pravične vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE**4.6. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)**

Rukovodstvo Banke smatra da kamatne stope Banke ne odstupaju značajno od preovlađujućih tržišnih kamatnih stopa u bankarskom sektoru Crne Gore, te shodno tome pravična vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan izvještaja o finansijskom položaju.

d) Depoziti

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospjeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospjeća preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospjećem. Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

4.7. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore (Sl. list CG, br. 38/11, 55/12 i 82/17). Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od:

- osnovnog kapitala (uplaćeni akcijski kapital, umanjen za akumulirane gubitke i efekte primjene MSFI 9 na 01. januar 2018.);
- umanjenog za nematerijalna ulaganja i
- umanjenog za nedostajuće reserve.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti jednak ili veći od:

- a) minimalnog novčanog dijela osnovnog kapitala u iznosu od EUR 5 miliona, kao što propisuje Zakon o bankama,
- b) ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u određene kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala, izražen koeficijentom solventnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2018. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u finansijskim izvještajima iznosi 45,62%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

5. KOREKCIJA BILANSA USPJEHA ZA 2017.GODINU

Banka je izvršila određene korekcije pozicija Bilansa uspjeha za godinu koja završava 31. decembra 2017. Korekcija je izvršena u skladu sa zahtjevima za izvještavanje Centralnoj Banci Crne Gore koji su važeći od 01. januara 2018. godine, a u cilju postizanja uporedivosti sa finansijskim izvještajima za 2018. godinu.

Korekcija podrazumijeva reklasifikovanje prihoda od naknada za odobravanje kredita sa pozicije prihoda od naknada na poziciju prihoda od kamata. Osim toga, prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane se u skladu sa zahtjevima za izvještavanje CBCG prikazuju odvojeno od ostalih prihoda od kamata. Troškovi obezvrjeđenja su prikazani u sklopu pozicije Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha.

U hiljadama EUR	2017. prije korekcije	Korekcija 2017	2017 korigovano
Prihodi od kamata i slični prihodi	458	(7)	451
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	-	+30	30
Rashodi kamata i slični rashodi	(50)	-	(50)
NETO PRIHODI OD KAMATA	408	+23	431
Prihodi od naknada i provizija	73	(23)	50
Rashodi od naknada i provizija	(106)	-	(106)
NETO RASHODI OD NAKNADA	(33)	(23)	(56)
Neto dobiti od kursnih razlika	-	-	-
Troškovi zaposlenih	(919)	-	(919)
Opšti i administrativni troškovi	(761)	-	(761)
Troškovi amortizacije	(221)	-	(221)
Troškovi obezvrjeđenja	(38)	+38	-
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	(38)	(38)
OPERATIVNI GUBITAK	(1.564)	-	(1.564)
Porez na dobit	(1)	-	(1)
NETO GUBITAK	(1.565)	-	(1.565)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

6. PRIHODI I RASHODI KAMATA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI

a) Prihodi od kamata i slični prihodi

U hiljadama EUR	2018.	2017. korigovano
Kreditni:		
- privrednim društvima u privatnom vlasništvu	432	144
- prihod od kamate na obezvrjeđena finansijska sredstva (napomena 15)	5	30
- privrednim društvima u državnom vlasništvu	59	41
- preduzetnicima	9	9
- nevladine organizacije	1	3
- fizičkim licima	177	141
	<u>683</u>	<u>368</u>
Naknade za odobravanje kredita	64	23
	<u>747</u>	<u>391</u>
Hartije od vrijednosti:		
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea	80	90
	<u>80</u>	<u>90</u>
	<u>827</u>	<u>481</u>

b) Rashodi kamata i slični rashodi

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Sredstva na računima:		
- ino-banaka	5	6
- Centralne Banke Crne Gore	-	8
	<u>5</u>	<u>14</u>
Depoziti:		
- Vlade Crne Gore	46	12
- privrednim društvima u državnom vlasništvu	10	10
- privrednim društvima u privatnom vlasništvu	4	1
- osiguravajućim društvima	2	0
- fizičkim licima	58	13
	<u>120</u>	<u>36</u>
Pozajmice:		
-IRF	1	-
	<u>1</u>	<u>-</u>
	<u>126</u>	<u>50</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

a) Prihodi od naknada i provizija

U hiljadama EUR	2018.	2017. korigovano
Platni promet u zemlji	40	23
Platni promet u inostranstvu	21	17
E-banking	6	2
Odobrene garancije	4	4
Kartice	11	-
Ostalo	5	4
	87	50

b) Rashodi od naknada i provizija

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Naknade Centralnoj banci Crne Gore	38	18
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	44	42
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	63	12
Naknade za kartično poslovanje	59	18
Naknade za elektronsko bankarstvo	14	16
	218	106

8. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Neto zarade	606	519
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	423	364
Ostale neto naknade zaposlenima	1	-
Ugovori o djelu	0	9
Putni troškovi i dnevnice	11	8
Troškovi rezervisanja za neiskorišćene godišnje odmore	11	4
Troškovi rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju (napomena 22)	2	14
Obuka zaposlenih	1	1
	1.055	919

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

9. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Troškovi zakupa (napomena 29)	138	108
Troškovi obezbjeđenja	31	34
Troškovi električne energije, goriva i komunalnih usluga	17	15
Čišćenje	17	16
Troškovi licenci i održavanja softvera	238	239
Troškovi održavanja objekata, opreme, IT opreme, bankomata	5	3
Advokatske usluge	44	43
Osiguranje	14	13
Troškovi eksternih kontrola	124	109
Konsultantske usluge	38	63
Telefon	13	12
Troškovi komunikacionih mreža	18	17
Kancelarijski materijal	3	7
Troškovi reprezentacije	5	5
Reklamiranje i marketing	17	37
Doprinos udruženju banaka	16	16
Troškovi pretplata	14	12
Troškovi održavanja vozila i registracija	1	1
Razni troškovi	12	11
	765	761

10. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Nekretnina i opreme (napomena 17)	136	131
Nematerijalnih ulaganja (napomena 18)	121	90
	257	221

11. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVRJEDJENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Neto povećanje rezervisanja po osnovu:		
- kredita	285	38
- depozita kod banaka	4	-
- odobrenih garancija	23	-
	312	38

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

12. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Obračunati odloženi porez	(6)	1
	(6)	1
U hiljadama EUR	2018.	2017.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	(1.808)	(1.564)
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	(163)	(141)
Nepriznati poreski kredit na ime poreskih gubitaka	163	141
Efekti različitog tretmana stalnih sredstava za poreske svrhe	6	(1)
Porez na dobit iskazan u bilansu uspjeha	6	(1)
Efektivna poreska stopa	-0,33%	0,06%

Poreska stopa za 2018. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

b) Odloženi porez

U hiljadama EUR	Poresko sredstvo	Poreska obaveza	Neto sredstvo/ (obaveza)
Stanje na 31. decembar 2017. godine	-	-18	-18
Obračunata obaveza po osnovu privremene razlike između knjigovodstvene i poreske vrijednosti nekretnina, opreme i nematerijalnih sredstava	-	6	6
Stanje na 31. decembar 2018. godine	-	-12	-12

Odloženo poresko sredstvo u iznosu EUR 163 hiljada po osnovu prenijetog poreskog gubitka iz 2018. nije priznato (iz 2017 EUR 141 hiljada). U skladu sa Zakonom o porezu na dobit Crne Gore, prenijeti poreski gubitak može da se iskoristi do zaključno sa 2023. godinom (za 2017 zaključno sa 2022. godinom).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

13. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	1.162	563
- u stranoj valuti	92	23
Žiro račun:		
- u EUR	5.157	5.488
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	1.469	919
Ostalo	71	31
	7.951	7.024

Na prekoćna salda na transakcionom računu kod centralne Banke Crne Gore, primjenjuje se kamatna stopa Evropske centralne banke na depozitne olakšice (ECB Deposit facility rate) umanjena za 10 baznih poena, na godišnjem nivou, i to primjenom stope ne više od nule, na saldo na početku narednog poslovnog dana RTGS sistema.

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ 88/17), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 7,5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju, depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i depoziti ugovoreni sa ročnošću preko 365 dana ukoliko ne postoji klauzula o nemogućnosti razoročenja prije ugovorom predviđenog roka,
- 6,5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana, uz klauzulu o nemogućnosti razoročenja prije ugovorenog roka

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razoročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine primjenjuje se stopa od 7,5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita tokom prethodnog mjeseca, dva dana prije isteka perioda održavanja.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom, 50% sredstava obavezne rezerve predstavlja kamatonosni dio, na koji Centralna banka isplaćuje do osmog u mjesecu za prethodni mjesec naknadu obračunatu po stopi koja je jednaka EONIA (Euro OverNight Index Average) umanjena za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

14. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2018.
Korespodentni računi kod inostranih banaka	2.706	1.793
Ispravka vrijednosti	(11)	-
	2.695	1.793

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka ima otvoren račun kod sljedećih inostranih banaka: VTB Moskva, SberBank Bosna i Hercegovina i AIK Banka Srbija. Depoziti kod banaka u inostranstvu sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine u cjelosti predstavljaju avista depozite na koje se obračunava negativna kamata ukoliko saldo na računu prelazi iznos od EUR 500 hiljada, izuzev za stanje na računu kod AIK Banke Srbija gdje se ne obračunava negativna kamata. Banka je, u skladu sa zahtjevima MSFI 9 koji se primjenjuje počev od 01. januara 2018. godine, obračunala efekte prve primjene standarda na ispravku vrijednosti kredita i potraživanja od banaka od EUR 7 hiljada i priznala ih kroz akumulirani gubitak na taj datum.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Dospjeli krediti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	2.089	64
- fizička lica	143	67
Kratkoročni krediti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	6.005	2.027
- privredna društva u državnom vlasništvu	-	200
- fizička lica	40	25
Dugoročni krediti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	1.589	4.450
- privredna društva u državnom vlasništvu	520	1.196
- nevladine organizacije	-	36
- preduzetnici	144	145
- fizička lica	2.278	2.609
- kartice fizička lica	2	-
	12.810	10.819
Kamatna potraživanja:		
- krediti	11	2
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	32	43
- naknade	(56)	(66)
	(13)	(21)
Ukupno	12.797	10.798
Minus:		
Obezvrjeđenje kredita	(347)	(9)
Ukupno	12.450	10.789

Kratkoročni krediti privrednim društvima se najvećim dijelom odobravaju za obrtna sredstva uz kamatnu stopu od 4% do 7% na godišnjem nivou. Dugoročni krediti odobreni su na period od 18 do 120 mjeseci i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, prerađivačke industrije i usluge pružanja smještaja i ishrane. Kratkoročni i dugoročni krediti privrednim društvima se najčešće odobravaju uz nominalnu kamatnu stopu u visini od 4,00% do 10,50% godišnje.

Kratkoročni krediti stanovništvu se odobravaju na period do 12 mjeseci sa kamatnom stopom u rasponu od 5% do 9% na godišnjem nivou. Dugoročni krediti stanovništvu obuhvataju gotovinske kredite, kredite za stambenu izgradnju, adaptaciju stambenog prostora, finansiranje kupovine potrošnih dobara i ostale namjene, odobrene na period od 12 do 300 mjeseci uz kamatnu stopu na godišnjem nivou, u rasponu od 4,50% do 11,45%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Promjene na ispravci obezvrjeđenja su prikazani u tabeli niže:

Stanje 1 januar 2017.godine	-
Obezvrjeđenje u toku godine (napomena 11)	38
Kamata obračunata na obezvrijeđene plasmane (Napomena 6)	(29)
Stanje 31. decembra 2017.godine	9
Efekti primjene IFRS 9 na kredite	57
Stanje 1 januar 2018. godine	66
Obezvrjeđenje u toku godine (napomena 11)	285
Kamata obračunata na obezvrijeđene plasmane (Napomena 6)	(5)
Stanje 31. decembra 2018.godine	347

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju obuhvata najvećim djelom komitente sa sjedištem na području Crne Gore.

Koncentracija kredita i potraživanja od klijenata po djelatnostima:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Trgovina	2.265	3.006
Građevinarstvo	2.289	2.437
Prerađivačka industrija	941	1.003
Usluge pružanja smještaja i ishrane	2.444	587
Snabdijevanje vodom	455	500
Saobraćaj i skladištenje	290	369
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	143	181
Ostale uslužne djelatnosti	714	10
Poslovanje nekretninama	498	-
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	-	9
Stanovništvo	2.411	2.687
	12.450	10.789

16. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI KOJE SE VREDNUJU PO AMORTIZOVANOM TROŠKU

Na dan 31. decembra 2018. godine stanje hartija od vrijednosti se vrednuju po amortizovanom trošku iznosi EUR 2.004 hiljadu i sastoji se iz sljedećeg:

- državnih obveznica u iznosu od EUR 2.000 hiljade kupljenih 15. novembra 2016, uz kamatnu stopu od 4% godišnje, sa dospijećem na 15. novembar 2020. godine;
- obračunate kamate na obveznice od EUR 11 hiljada;
- Ispravke vrijednosti na obveznice od EUR 7 hiljada.

U skladu sa zahtjevima MSFI 9 Banka je obračunala ispravku vrijednosti na hartije od vrijednosti koje se vrednuju po amortizovanom trošku. Efekti prve primjene MSFI 9 su iznosili EUR 7 hiljada i priznati su kao povećanje akumuliranih gubitaka na datum prve primjene 01 januar 2018. Godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima u toku 2018. godine prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	Zgrade	Namještaj i ostala oprema	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje, 1. januar 2017. godine	95	528	623
Povećanja	2	27	29
Stanje, 31. decembar 2017. godine	97	555	652
Povećanja	-	10	10
Stanje, 31. decembar 2018. godine	97	565	662
Ispravka vrijednosti			
Stanje, 1. januar 2017. godine	17	46	63
Amortizacija (napomena 10)	34	97	131
Stanje, 31. decembar 2017. godine	51	143	194
Amortizacija (napomena 10)	34	102	136
Stanje, 31. decembar 2018. godine	85	245	330
Sadašnja vrijednost:			
- 31. decembra 2018. godine	12	320	332
- 31. decembra 2017. godine	46	412	458

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

Građevinski objekti sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu EUR 12 hiljada u cjelosti se odnose na ulaganja u adaptaciju iznajmljenih objekata - koji nisu u vlasništvu Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

18. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje od licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2018. godine:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januar	565	488
Povećanja u toku perioda	54	77
	619	565
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januar	129	39
Amortizacija (napomena 10)	121	90
	250	129
Neotpisana vrijednost na dan	369	436

Nematerijalna sredstva u iznosu od EUR 369 sastoje se od: kompjuterskih programa (softvera) u iznosu od EUR 264 hiljada i ostalih nematerijalnih sredstava u iznosu od EUR 105 hiljada. Ostala nematerijalna sredstva, u najvećem dijelu sastoje se od Visa International licence čija je sadašnja vrijednost na 31. decembar 2018. godine EUR 99 hiljada.

19. OSTALA SREDSTVA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Unaprijed plaćeni troškovi	51	55
Potraživanja od Poreske uprave	13	8
Zalihe plastike za kartice	18	18
Potraživanja od fondova (porodiljsko odsustvo)	8	7
Potraživanja od zaposlenih	2	1
Potraživanja za naknade	7	1
Ostala potraživanja	-	6
	99	96

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

20. DEPOZITI KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Depoziti po viđenju:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	7.421	3.400
- privredna društva u državnom vlasništvu	10	5
- Vlada Crne Gore	1.685	1.509
- preduzetnici	12	10
- osiguravajuća društva	3	10
- neprofitne organizacije	-	-
- fizička lica	1.050	373
	10.181	5.307
Kratkoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	282	134
- privredna društva u državnom vlasništvu	2.000	-
- Vlada Crne Gore	1.000	-
- osiguravajuća društva	10	100
- fizička lica	488	162
	3.780	396
Dugoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	677	1.304
- privredna društva u državnom vlasništvu	-	3.100
- Vlada Crne Gore	1.000	2.000
- osiguravajuća društva	110	-
- fizička lica	2.466	1.000
	4.253	7.404
	18.213	13.107
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Vremenska razgraničenja: obračunata kamata na depozite	58	20
	58	20
	18.272	13.127

Na depozite po viđenju fizičkih lica ne obračunava se kamata, dok je na avista depozite pravnih lica odobrena kamata u rasponu 0,15% do 0,2%. Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 1,4% do 3,1% godišnje, dok se za pravna lica kreće od 0,1% do 3%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

21. POZAJMLJENA SREDSTVA OD OSTALIH KLIJENATA

Obaveze za pozajmljena sredstva od ostalih klijenata predstavljaju obaveze prema domaćim kreditorima i odnose se na pozajmljena sredstva od Investiciono Razvojnog Fonda koja se odobravaju Banci za finansiranje odobrenih projekata od strane fonda, pri čemu Banka zaračunava svoju maržu za preuzimanje kreditnog rizika. Ove obaveze na 31. decembar 2018. sastoje se od jednog kreditnih zaduženja prema Fondu od EUR 58 hiljada.

<i>U hiljadama EUR</i>				
Odobreni iznos	Datum odobrenja	Datum dospijeća	Kamatna stopa	Stanje na 31. decembar 2018
84	19.09.2017	30.09.2021	1,50%	58

22. REZERVE

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Rezervisanja za otpremnine zaposlenima	16	14
Rezervisanja za gubitke po odobrenim garancijama	24	-
Rezervisanja za gubitke za odobrene neiskorišćene kredite	1	-
	41	14

23. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Obaveze prema dobavljačima u zemlji	109	128
Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	3	3
Obračunate obaveze za neiskorišćene dane godišnjeg odmora	38	27
Obračunati troškovi	51	21
Ostale obaveze	17	-
	218	179

24. KAPITAL

Na dan 31. decembra 2018. godine akcijski kapital Banke čini 299.511.761 običnih akcija, pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 0,04.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2018. godine je sljedeća:

Ime i prezime/naziv kompanije	31. decembar 2018.		
	broj akcija	Iznos u EUR	% učešća
Azmont Investments d.o.o., Herceg Novi	299.511.761	11.980.470,44	100,00%
	299.511.761	11.980.470,44	100,00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

25. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama (Sl. list RCG" br. 17/08, 44/10, 40/11, 73/17) i propisima Centralne banke Crne Gore.

Koeficijent solventnosti Banke je na dan 31. decembra 2018.godine iznosio 45,62% (31. decembra 2017. godine: 81,92%).

Na 31. decembar 2017,. godine nivo sopstvenih sredstva Banke je iznad propisanog minimuma od EUR 5.000 hiljada i iznosi EUR 6.806 hiljade (31. decembar 2016 EUR 8.689 hiljade).

Zakon o bankama („Sl. list CG“ br. 17/2008, 44/2010 i 40/2011, 73/2017) definiše minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5 miliona.

Na dan 31. decembra 2018. godine novčani kapital Banke je iznad propisanog minimuma.

26. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U hiljadama EUR	31.decembar2018.	31.decembar 2017.
Rizična vanbilasna aktiva		
Neopozive obaveze za davanje kredita	611	990
Izdate garancije	567	159
	1.178	1.149
Ostala vanbilansna evidencija		
Evidentna kamata	5	
Kolaterali po osnovu potraživanja	17.052	14.408
	18.235	15.557

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Lica povezana sa Bankom su akcionari Banke, predstavnici rukovodstva i zaposleni Banke.

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
<i>Kredit:</i>		
- ADC d.o.o.	-	1.600
- krediti fizičkim licima - zaposleni Banke	303	256
Ukupno potraživanja:	303	1.856
Obaveze		
<i>Avista depoziti:</i>		
- Azmont investments	3.150	261
- ADC	3	2
- depoziti fizičkih lica - zaposleni Banke	66	137
<i>Oročeni depoziti:</i>		
- Azmont investments	-	800
- depoziti fizičkih lica - zaposleni Banke	292	104
Obaveze za obračunatu kamatu na depozite zaposleni	3	1
Obaveze prema dobavljačima - Azmont investment	101	98
Ukupno obaveze	3.615	1.403
Potraživanja/(obaveze), neto	(3.312)	453

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Kreditni zaposlenima se odnose na odobrene kratkoročne i dugoročne kredite sa kamatnim stopama u rasponu od 4,50% do 6,95% na godišnjem nivou.

31.decembar 2018.godine u vanbilansnoj evidenciji postoji izloženost od EUR 4 hiljade, koja se odnosi na odobreni limit zaposlenima banke po kreditnim karticama.

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim licima u toku 2018. godine i 2017. godine su sljedeći:

U hiljadama EUR

	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
<i>Prihodi od kamate:</i>		
- ADC d.o.o.	49	72
- zaposleni Banke	16	13
<i>Prihodi od naknada:</i>		
- Azmont investments - platni promet	-	2
Ukupno prihodi:	<u>65</u>	<u>87</u>
<i>Troškovi kamate:</i>		
- Azmont investments	(1)	1
- zaposleni Banke	4	1
Ukupno rashodi:	<u>3</u>	<u>2</u>
Prihodi, neto	<u>62</u>	<u>85</u>

Naknade višem rukovodstvu po osnovu bruto zarada i naknada u 2018. godini iznose EUR 219 hiljada (2017.godine, EUR 215 hiljada).

28. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2018. godine protiv Banke se vodi jedan sudski spor koji je pokrenula Centralne Banke Crne Gore. Ocijenjeno da Banka nije na adekvatan način, u skladu sa zahtjevima Zakona o potrošačkim kreditima, informisala klijente preko svoje internet stranice. Po procjeni pravnog sektora Banke, ukupna vrijednost spora protiv Banke kreće se u rasponu od EUR 2 do 20 hiljada. Ishod se ne može sa sigurnošću predvidjeti, ali je pravni sektor mišljenja da je vjerovatnoća 90% da će spor biti riješen u korist banke. Banka nije izvršila rezervisanje za potencijalne gubitke po ovom sudskom postupku.

Pored navedenog, Banka vodi i više postupaka protiv pravnih i fizičkih lica radi naplate potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 77 hiljada.

29. OPERATIVNI LIZING

Ugovori o operativnom lizingu, sa ugovorenim periodom zakupa, odnose se na uzimanje u zakup poslovnih i stambenih prostora. Banka nema opciju da poslovni prostor uzet u zakup kupi po isteku perioda zakupa.

U toku 2018. godine, trošak zakupa je iznosio EUR 138 hiljada. (napomena 9)

Zakupi poslovnih i stambenih prostora predstavljaju preuzete obaveze za period od 1 do 2 godine.

Preuzete obaveze po ugovorima o operativnom lizingu poslovnih i stambenih prostora do datuma bilansa stanja koje nisu iskazane u finansijskim izvještajima su sljedeće:

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Ugovorene obaveze do 1 godine	102	102
Ugovorene obaveze od 1 do 5 godina	65	22
	<u>167</u>	<u>124</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE**30. ZARADA PO AKCIJI**

Osnovna zarada po akciji izračunava se dijeljenjem godišnje neto dobiti koja pripada vlasnicima običnih akcija sa ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija koje su bile u opticaju tokom perioda.

	2018.	2017.
Neto profit (u hiljadama EUR)	(1.808)	(1.564)
Prosječan ponderisani broj akcija	299.511.761	299.511.761
Zarada/(gubitak) po akciji u EUR	(0,006)	(0,005)

31. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembar 2017. godine i 2016. godine bili su:

	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
USD	0,8731	0,8338
CHF	0,8907	0,8546
GBP	1,1078	1,1271

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nakon datuma bilansa stanja nije bilo događaja koji bi mogli imati uticaja na finansijsko stanje i rezultate poslovanja prikazane u finansijskim izvještajima za godinu završenu na dan 31. decembra 2018. godine.

33. OPŠTI PODACI O BANCIMA

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/2012, 18/2013 i 24/2018) opšti podaci o Bancima su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: Nova banka AD, Podgorica;
Adresa: Marka Miljanova br.46, 81000 Podgorica;
Matični broj: 03087158
Telefon/Fax: Tel: + 382 (0)20 680 951
Adresa internet stranice: <http://www.novabanka.me>
Adresa elektronske pošte: office@novabanka.me

Banka na 31.decembar 2018. godine ima centralu i 1 filijala.

Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2018. godine je 33 (31. decembar 2017. godine - 27 zaposlenih).

Žiro račun: 907-58001-38

Centralnoj banci Crne Gore je 30. novembra 2015. godine dostavljen zahtjev za izdavanje dozvole za rad Nove banke AD Podgorica.

Nova banka AD je upisana u Centralni Registar Privrednih Subjekata pod brojem 4-0009471.

Centralna banka Crne Gore je 26. februara 2016. godine izdala dozvolu za rad Banke.

Nova banka AD Podgorica počela je sa radom 8. juna 2016. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 31. DECEMBAR 2018. GODINE**33. OPŠTI PODACI O BANCI (nastavak)**

Podaci o predsjedniku i članovima odbora direktora:

	Ime i prezime	Podaci o prebivalištu Mjesto	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik	Ahmet Erentok	Turska	Beykoz Konaklar Villa, A24 194, Istanbul
2. član	Rashad Aliyev	Azerbejdžan	N.Narimanov District, Baku
3. član	Rashad Rasullu	Azerbejdžan	Bahruz Nuriyev 79, Baku
4. član	Gorhamaz Aghayev	Azerbejdžan	Neapol 5, Baku
5. član	Ana Ivanović	Crna Gora	II crnogorskog bataljona br 2E, Podgorica

Banka je 100% u vlasništvu kompanije Azmont Investments d.o.o., Herceg Novi.

Revizorska kuća koja je izvršila reviziju finansijskih izvještaja za 2018. godinu: Ernst&Young Montenegro d.o.o., Podgorica, Ul. Stanka Dragojevića bb, 81000 Podgorica, Crna Gora.

Knjigovodstvena vrijednost akcija na dan 31. decembar 2018. godine iznosi EUR 0,04 po akciji.

Isplate dividende u 2018. godini nije bilo.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA **NOVABANKA**

ZA 2018. GODINU

Februar, 2019.godine

Sadržaj:

1.	IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA	3
2.	OPŠTE INFORMACIJE	4
2.1.	Registracija i aktivnost Banke	4
2.2.	Organizacija i zaposleni	5
2.3.	Kadrovska struktura zaposlenih	5
2.4.	Organizaciona struktura Banke	6
3.	POSLOVANJE U 2018.GODINI	7
4.	REGULATORNI ZAHTEVI U 2018.GODINI	8
5.	BILANS STANJA ZA 2018.GODINU	9
5.1.	Aktiva Banke na dan 31. decembar 2018.godine	9
5.2.	Dati krediti komitentima na dan 31. decembar 2018. godine	9
5.3.	Pasiva Banke na dan 31. decembar 2018.godine	11
5.4.	Promjene na kapitalu do 31.decembra 2018. godine	12
5.5.	Vanbilansna evidencija Banke	13
6.	BILANS USPJEHA ZA 2018. GODINU	14
6.1.	Prihodi i rashodi od kamate	15
6.2.	Prihodi i rashodi od naknada	15
6.3.	Operativni rashodi	16
7.	MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	17
8.	PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	17
9.	UPRAVLJANJE RIZICIMA	19
10.	ADEKVATNOST KAPITALA	25

1. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima ("Službeni list CG" br. 17/2007, 80/2008, 36/2011 i 40/2011), Nova Banka AD Podgorica je danom registracije kao akcionarsko društvo stekla svojstvo pravnog lica. Kao akcionarsko društvo, Nova Banka AD Podgorica reguliše međusobne odnose svih zainteresovanih subjekata u skladu sa svojim Osnivačkim aktom i Statutom.

Organi Banke su Skupština Banke, Odbor direktora i Izvršni direktor. Uloge organa Banke definisane su Zakonom o bankama i Statutom Nove Banke AD Podgorica. U dijelu upravljanja, Nova Banka AD Podgorica, primjenjuje najbolje međunarodne prakse korporativnog upravljanja.

U prvom redu Zakonom o Bankama ("Službeni list Crne Gore", br. 017/08, 044/10, 040/11, 073/17) kao i Statutom Nove banke AD Podgorica, definisani su odnosi između Skupštine, Odbora Direktora, Izvršnog Direktora.

Korporativno upravljanje se uspostavlja na način:

- Da se u svim segmentima korporativnog upravljanja poštuje pravni okvir Crne Gore i dobra praksa poslovanja;
- Da u tom okviru postavlja principe koji su fleksibilni i daju prostor Odboru Direktora da na najbolji način upravlja i rukovodi Bankom i postiže postavljene ciljeve;
- Da svi međusobni odnosi zainteresovanih strana u funkcionisanju Banke budu jasno diferencirani, da nema preklapanja niti praznina u odgovornostima i nadležnostima, te da kod svih zainteresovanih strana bude uspostavljena ravnoteža odgovornosti i obaveza, odnosno prava i nadležnosti;
- Da se odnosi među svim zainteresovanim stranama postave tako da kod svih preovlađuje zajednički interes, odnosno interes Banke u odnosu na njihove pojedinačne interese;
- Da se u potpunosti, efikasno i efektivno izvršavaju sve funkcije upravljanja i rukovođenja Bankom, odnosno da se Bankom upravlja na način koji dovodi do postizanja postavljenih ciljeva i zadataka.

U primjeni pravila korporativnog upravljanja implementirana su navedena akta, kao i druga interna akta Banke i u samoj primjeni istih ne postoje odstupanja.

2 OPŠTE INFORMACIJE

Nova Banka A.D. je osnovana 2016.godine od strane kompanije Azmont Investmenta DOO, koja posluje u Crnoj Gori od 2012.godine.

Sjedište Banke je u Podgorici, ulica Marka Miljanova, br. 46.

Tabela 1 - Tržišno učešće Banke na 31.decembar 2018. godine

31.12.2018				
Banka	Aktiva	Kredit	Depoziti	Kapital
Bankarski sektor (000 Eur-a)	4.406.813	2.507.777	3.470.648	515.480
Nova banka AD (000 Eur-a)	25.910	12.450	18.272	7.309
Učešće u (%)	0,59%	0,50%	0,53%	1,42%

Grafikon 1 - Aktiva bankarskog sektora od 2009 - 2018.godine

U cilju što boljeg pozicioniranja na bankarskom tržištu, banka je vodila računa o kvalitetu kadrovskih resursa, ponudi proizvoda i usluga i odabiru i razvoju informacionog sistema.

Nova Banka AD Podgorica je banka čiji je nivo kapitala omogućio stabilan blagi rast i sigurno poslovanje tokom 2018, uz sposobnost apsorpcije potencijalnih rizika iz poslovanja. Nivo sopstvenih sredstava na 31.decembar 2018.godine je EUR 6.806 (31.decembar 2017: hiljada EUR 8.689 hiljada).

Na dan 31.decembra 2018.godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici i jednom filijalom na istoj adresi.

21. Registracija i aktivnost Banke

Nova banka A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”) osnovana je 2016. godine izdavanjem odobrenja za rad od strane Centralne Banke Crne Gore. Na osnovu člana 44, stav 2, tačka 7 Zakona o Centralnoj banci (Sl. list CG br. 40/10, 46/10 i 6/13) i člana 23, stav 2 Zakona o bankama (Sl. list CG br. 17/08, 44/10 i 40/11) Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 26. februara 2016. godine donio je rješenje kojim izdaje dozvolu za rad Banci.

Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, kao i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata.

Banka je upisana u Centralni Registar Privrednih Subjekata pod brojem 4-0009471 dana 13. aprila 2016. godine kao Azmont Banka AD Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0009471/003 dana 9.septembra 2016. godine Banka je upisana u Centralni Registar Privrednih Subjekata kao Nova Banka A.D., Podgorica.

22. Organizacija i zaposleni

a) Odbor direktora Banke

Tabela 2.- Odbor direktora banke

Pozicija	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu Mjesto
1. Predsjednik	Ahmet Erentok	21.9.1962	Turska
2. član	Rashad Aliyev	25.1.1982	Azerbejdžan
3. član	Rashad Rasullu	11.4.1980	Azerbejdžan
4. član	Gorhmaz Aghayev	1.5.1980	Azerbejdžan
5. član	Ana Ivanović	12.8.1981	Crna Gora

b) Izvršni direktori Banke

Tabela 3.- Izvršni direktori Banke

IME I PREZIME	FUNKCIJA	Funkciju obavljala/o od
Kamran Mammadov	Glavni izvršni direktor	17.03.2017.
Đorđe Lukić	Izvršni direktor za komercijalne poslove	19.10.2017.

c) Članovi ALCO Odbora

Tabela 4.- Članovi ALCO Odbora

IME I PREZIME	FUNKCIJA
Kamran Mammadov	Predsjednik
Đorđe Lukić	Član
Ana Rašović	Član
Enesa Bekteši	Član
Maja Barada	Član
Nikola Marinović	Član

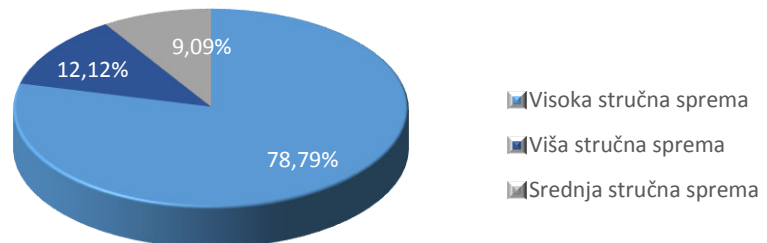
23. Kadrovska struktura zaposlenih

Na dan 31.12.2018. godine Banka je imala 33 zaposlenih radnika, i to sa sljedećom kvalifikacionom strukturom:

- visoka stručna sprema 26 radnika ili 79%,
- viša stručna sprema 4 radnika ili 12%,
- srednja stručna sprema 3 radnika ili 9%.

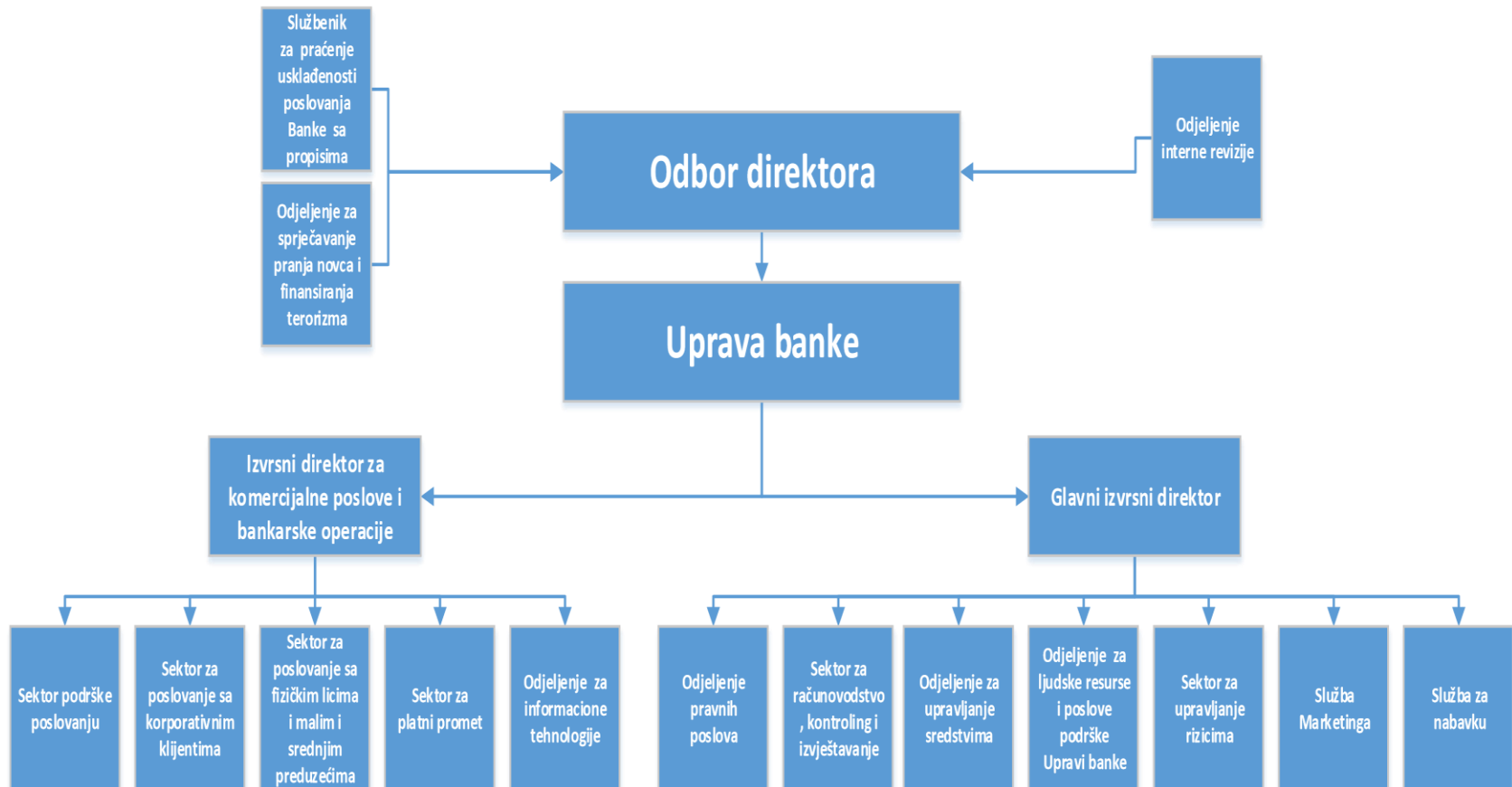
Grafikon 2. - Struktura zaposlenih

Kvalifikaciona struktura zaposlenih 2018

24. Organizaciona struktura Banke

Grafikon 3 – Organizaciona struktura banke

3. POSLOVANJE U 2018.GODINI

Tabela 5.- Pokazatelji poslovanja 2018.godina

(U 000 EUR –a)

OPIS	2018	2017	Promjena %
	2	3	4
BILANSNA AKTIVA	25.910	22.607	15%
BRUTO KREDITI	12.810	10.798	19%
Kreditni stanovištva	2.459	2.695	-9%
Kreditni i pravnih lica	10.338	8.102	28%
DEPOZITI KOMITENATA	18.272	13.127	39%
Depoziti stanovištva	4.053	1.543	163%
Depoziti pravnih lica	14.219	11.584	23%
Ukupan kapital	7.309	9.188	-20%
GUBITAK IZ POSLOVANJA NAKON OPOREZIVANJA	-1.808	-1.565	16%
PARAMETRI PROFITABILNOSTI U %			
ROA - dobitak / bilansna aktiva %	-6,98	-6,92	1%
ROE – dobitak /ukupan kapital %	-24,74	-17,03	45%
NETO PRIHOD OD KAMATA	701	408	72%
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	-131	-31	323%
BROJ ZAPOSLENIH	33	27	22%
Aktiva po zaposlenom u 000 EUR	785	837	-6%
OPERATIVNI RASHODI	-2.077	-1.900	9%
POKAZATELJI			
KOEFICIJENT SOLVENTNOSTI U %	45,62	81,96	-44%
POKAZATELJ LIKVIDNOSTI %	3,01	4,56	-34%
GOTOVINA U 000 EUR-a	10.658	8.817	21%
Prihodi od kamata / kamatonosna aktiva %	5,90	5,46	8%
Prihod od kamata /ukupna aktiva %	3,56	3,08	16%
Rashodi kamata / kamatonosna pasiva %	0,86	1,01	-15%
Oper. rashodi / ukupni rashodi %	76,04	92,14	-17%
Likvidna aktiva / depoziti %	58,27	63,76	-9%
Likv. aktiva / ukupna aktiva %	38,30	36,97	4%
Likv.aktiva / kratk.obaveze %	56,37	142,29	-60%

4. REGULATORNI ZAHTJEVI U 2018.GODINI

Tabela 6.- Propisani pokazatelji poslovanja na dan 31.12.2018.godine

R.Br.	OPIS	LIMIT	31.12.2018
1	Koeficijent solventnosti	min. 10 %	45,62%
3	Izloženost prema licima povezanim s bankom	maks. 25%	5,45%
4	Zbir velikih izloženosti banke	maks. 800%	80,33%
5	Ukupan kapital 000 Eur-a	min 5 mil	7.309
6	Sopstvena sredstva 000 Eur-a	min 5 mil	6.806
7	Ukupna rizična aktiva i drugi rizici 000 Eur-a		
7.1.	Aktiva Banke ponderisana kreditnim rizikom		13.396
7.2.	Potreban kapital za tržišne rizike		0
7.3.	Potreban kapital za operativni rizik		107
7.4.	Potreban kapital za rizik zemlje		160
7.5.	Potreban kapital za druge rizike		294
7.6.	Potrebni kapital za devizni rizik		14

Eksterni revizor Ernst&Young d.o.o. Podgorica izvršio je reviziju finansijskih izvještaja za 2018.godinu i ostvarenih pokazatelja poslovanja i u skladu sa nalazima revizije, Banka nema kršenja regulatornih zahtjeva.

5. BILANS STANJA ZA 2018.GODINU

5.1. Aktiva Banke na dan 31. decembar 2018.godine

Tabela 7. - Aktiva Banke na dan 31. decembar 2018.godine u 000 EUR –a

AKTIVA BANKE	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.	Index (2018/2017)
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	7.951	7.024	1,13
Kredit i potraživanja od banaka	2.695	1.793	1,50
Kredit i potraživanja od klijenata	12.450	10.789	1,15
Investicione HOV koje se drže do dospjeća	2.004	2.011	1,00
Nekretnine, postrojenja i oprema	332	458	0,72
Nematerijalna sredstva	369	436	0,84
Ostala potraživanja	109	96	1,13
UKUPNA SREDSTVA	25.910	22.607	1,15

Bilansna aktiva Banke je u 2018. godini iznosila EUR 25.910 hiljada.

Kredit klijentima su bili EUR 12.450 hiljada i kreditni portfolio čini 48% ukupne aktive Banke. Ostvareni rast u 2018 je 15% (31.decembar 2017: EUR 10.789 hiljada).

Na dan 31. decembra 2018. godine stanje hartija od vrijednosti koje se drže do dospjeća i vrjednuju po amortizovanom trošku, iznosi EUR 2.004 hiljadu (8% ukupne aktive Banke) i sastoji se iz sljedećeg:

- državnih obveznica u iznosu od EUR 2.000 hiljade kupljenih 15. novembra 2016, uz kamatnu stopu od 4% godišnje, sa dospjećem na 15. novembar 2020. godine;
- obračunate kamate na obveznice od EUR 11 hiljada;
- obračunate ispravke vrijednosti od EUR 7 hiljada.

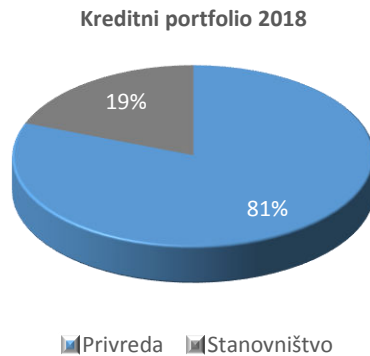
Pored plasmana komitentima, značajnije učešće u aktivni čine novčana sredstva (41%).

5.2. Dati krediti komitentima na dan 31. decembar 2018. godine

Tabela 8.- Krediti komitentima na dan 31. decembar 2018.godine u 000 EUR

R.BR.	O P I S	31.12.2018	31.12.2017	Index
I	KREDITI KOMITENTIMA	12.797	10.798	1,19
1	Privreda	10.338	8.103	1,28
2	Stanovništvo	2.459	2.695	0,91
II	Ispravke vrijednosti krediti	-347	-9	40,29
I+II	Neto krediti komitentima	12.450	10.789	1,15

Grafikon 4.- Krediti komitentima - 2018

Ukupni krediti komitentima Banke, na dan 31. decembar 2018. godine, iznose EUR 12.450 hiljada (31. decembar 2017: EUR 10.789 hiljada), od čega su plasmani stanovništvu EUR 2.459 hiljada, a privredi EUR 10.338 hiljada.

Tabela 9.- Pregled plasmana Banke do 31.12.2018. godine u 000 EUR

Vrsta plasmana	2018	% ucesca 2018	2017	% ucesca 2017
Bilansne stavke				
Kredit i potraživanja od banaka	2.706	15%	1.793	12%
Kratkoročni krediti	6.045	35%	2.252	15%
Dugoročni krediti	4.533	26%	8.436	58%
Dospjeli krediti	2.232	13%	131	1%
Kamatna i druga potraživanja i vremenska razgraničenja	-13	0%	-21	0%
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	2.011	11%	2.011	14%
Ukupno bilansna izloženost kreditnom riziku	17.514	100%	14.602	100%
Vanbilansne stavke				
Činidbene garancije	567	48%	159	14%
Nepovučene kreditne linije	611	52%	990	86%
Ukupno vanbilansna izloženost kreditnom riziku	1.178	100%	1.149	100%
Ukupna izloženost kreditnom riziku	18.692	100%	15.751	100%

U strukturi plasmana Nove Banke, najdominantnije je učešće kratkoročnih kredita (35%) i to prije svega kartkoročnih kredita za privredna društva.

Tabela 10 - Pregled ukupne izloženosti po nosiocima na 31.12.2018.g. u 000 EUR

Vrsta plasmana	2018	% učešća	2016	% ucesca
Banke, nerezidenti	2.706	15%	1.789	12%
Banke, rezidenti	0	0%	4	0%
Privredna društva u državnom vlasništvu	519	3%	1.391	10%
Privredna društva u privatnom vlasništvu	9.677	55%	6.531	45%
Preduzetnici	144	1%	145	1%
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	0	0%	36	0%
Fizička lica, rezidenti	2.432	14%	2.667	18%
Fizička lica, nerezidenti	25	0%	28	0%
Vlada Crne Gore – državne obveznice	2.011	11%	2.011	14%
Ukupna izloženost kreditnom riziku	17.514	100%	14.602	100%

U 2018. godini najviše odobrenih kredita odnosi se na kredite date privredi.

5.3. Pasiva Banke na dan 31. decembar 2018.godine

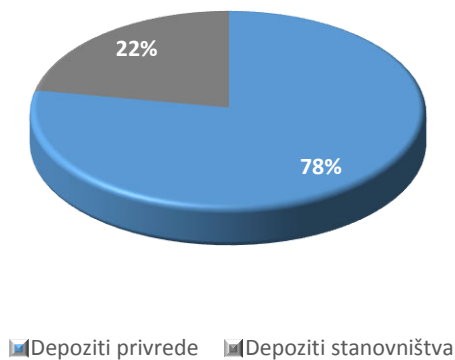
Tabela 11. - Pasiva Banke na dan 31.12.2018.godine u 000 EUR

PASIVA	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.	Index (2018/2017)
OBAVEZE			
Depoziti banaka	0	0	0
Depoziti klijenata	18.272	13.127	1,39
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	58	81	0,72
Ostale obaveze	271	211	1,28
UKUPNE OBAVEZE	18.601	13.419	1,39
KAPITAL			
Akcijski kapital	11.980	11.980	1,00
Efekti primjene MSFI9	-71	0	0,00
Neraspoređeni gubitak	-4.600	-2.792	1,65
UKUPAN KAPITAL	7.309	9.188	0,80
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	25.910	22.607	1,15
VANBILANSNA EVIDENCIJA	18.235	15.557	1,17

U strukturi pasive ukupni depoziti komitenata, sa obračunatom neisplaćenom pripadajućom kamatom na 31. decembar 2018.godine, učestvuju sa 71% i iznose EUR 18.272 hiljada (2017: EUR 13.127 hiljada).

Grafikon 5.- Sektorska struktura depozita 31.12.2018.g.

Sektorska struktura depozita 31.12.2018.

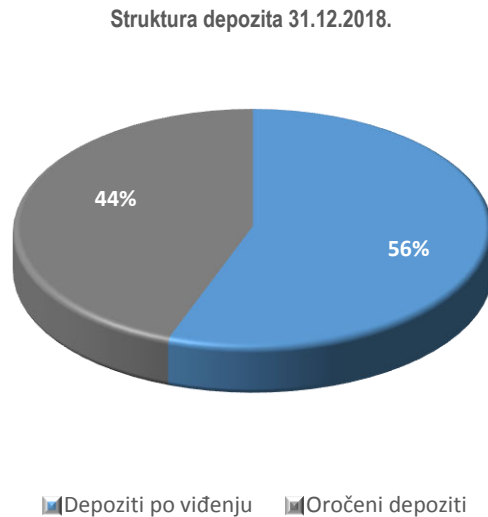

Sektorska struktura depozita na kraju 2018. godine, ukazuje da depoziti stanovništva čine 22% ukupne depozitne baze, odnosno EUR 4.053 hiljada.

Depoziti privrede čine 78% ukupnih depozita Banke, odnosno EUR 14.219 hiljada.

Veće učešće depozita privrede rezultat je promjene strategije banke u posljednjem kvartalu 2017.godine. Intenziviranje aktivnosti na prikupljanju depozita kako bi se obezbijedila diversifikacija izvora finansiranja i model samofinansiranja. Privlačenje depozita, u ovoj operativnoj fazi Banke, je mnogo jednostavnije od korporativnih klijenata nego od stanovništva, ali su i depoziti stanovništva 2,6 puta veći u odnosu na kraj 2017. godine.

Grafikon 6.- Struktura depozita 31.12.2018.g. po vrsti

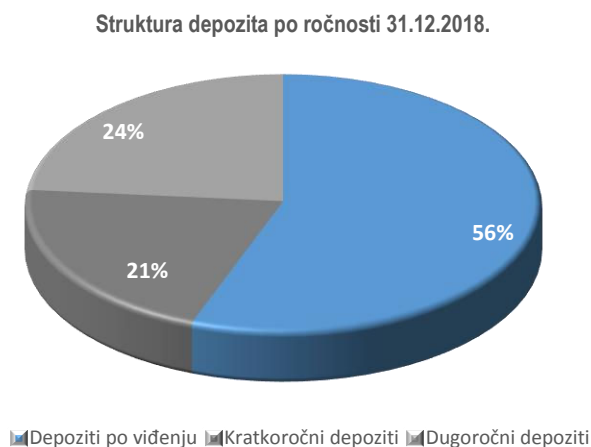

Depoziti po viđenju na kraju 2018.godine iznose EUR 10.184 hiljada odnosno 56% ukupnih depozita, dok su oročeni depoziti EUR 8.088 hiljada odnosno 44% depozita Banke.

Kamatne stope Nove Banke na oročene depozite bile na nivou velikih međunarodnih banaka na crnogorskom tržištu, tako da je promjena strategije zahtijevala povećanje kamatnih stopa na oročene depozite.

Koncentracija depozita je i dalje visoka.

Grafikon 7.- Ročna struktura depozita 31.12.2018.g.

Ročna struktura depozita na kraju 2018. godine, ukazuje da dugoročni depoziti čine svega 24% ukupnih depozita, odnosno EUR 4.312 hiljada.

Kratkoročni i depoziti po viđenju čine 76% ukupnih depozita Banke, odnosno EUR 13.960 hiljada.

54. Promjene na kapitalu do 31.decembra 2018. godine

Na dan 31. decembra 2018. godine akcijski kapital Banke čini 299.511.761 običnih akcija, pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 0,04.

Tabela 12 - Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2018. godine

Ime i prezime/naziv kompanije	31. decembar 2018.		
	broj akcija	Iznos u EUR	% učešća
Azmont Investments d.o.o., Herceg Novi	299.511.761	11.980.470,44	100,00%
	299.511.761	11.980.470,44	100,00%

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama (Sl. list RCG“ br. 17/08, 44/10, 40/11,73/17) i propisima Centralne banke Crne Gore.

Koeficijent solventnosti Banke je na dan 31. decembra 2018. godine iznosio 45,62%.

Na 31. decembar 2018. godine nivo sopstvenih sredstva Banke je iznad propisanog minimuma od EUR 5.000 hiljada i iznosi EUR 6.806 hiljada.

Zakon o bankama („Sl. list CG“ br. 17/2008, 44/2010, 40/2011 i 73/2017) definiše minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5 miliona.

Na dan 31. decembra 2018. godine novčani kapital Banke je iznad propisanog minimuma.

Tabela 13.- Promjene na kapitalu Banke

Pozicija	Akcijski kapital	Neraspoređeni dobitak	Ostalo	UKUPNO
Stanje na dan 1.januar 2017. godine	11.980	-1.227	-	10.753
Gubitak tekuće godine		-1.565		-1.565
Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	11.980	-2.792	-	9.188
Efeki primjene MSF19			-71	-71
Gubitak tekuće godine		-1.808		-1.808
Stanje na dan 31.decembra 2018. godine	11.980	-4.600	-71	7.309

5.5. Vanbilansna evidencija Banke

Vanbilansna evidencija banke na 31. decembar 2018.godine sastoji se od potencijalnih obaveza Banke i ostataka vanbilansa koji se odnosi na evidenciju primljenih kolaterala za kreditna potraživanja i potencijalne obaveze banke.

Tabela 14. - Vanbilansna evidencija Banke

U hiljadama EUR	31.dec 2018.	31.dec 2017.
Potencijalne obaveze Banke	1.178	1.149
Neopozive obaveze za davanje kredita	611	990
Izdate garancije	567	159
- Izdate plative garancije	226	0
- Izdate činidbene garancije	241	126
- ostale garancije	100	33
Ostali vanbilans iz koga ne proizilaze obaveze	17.057	14.408
Kolateral po osnovu potraživanja	17.052	14.408
Evidentna kamata	5	0
Ukupno	18.235	15.557

Vanbilansna izloženost Banke na 31.decembar 2018.godine iznosi EUR 1.178 hiljada, od čega EUR 611 hiljada (86%) predstavljaju odobreni neiskorišćeni krediti dok EUR 567 hiljada (48%) predstavljaju odobrene garancije.

6. BILANS USPJEHA ZA 2018. GODINU

6.1. Korekcija bilansa uspjeha za 2017.godinu

Tabela 15.- Korigovani Bilans uspjeha za 2017.godinu

U hiljadama EUR	2017. prije korekcije	Korekcija 2017	2017 korigovano
Prihodi od kamata i slični prihodi	458	-7	451
Prihodi od kamata na obezvrjedjene plasmane	-	30	30
Rashodi kamata i slični rashodi	-50	-	-50
NETO PRIHODI OD KAMATA	408	+23	431
Prihodi od naknada i provizija	73	-23	50
Rashodi od naknada i provizija	-106	-	-106
NETO RASHODI OD NAKNADA	-33	-23	-56
Neto dobiti od kursnih razlika	-	-	-
Troškovi zaposlenih	-919	-	-919
Opšti i administrativni troškovi	-761	-	-761
Troškovi amortizacije	-221	-	-221
Troškovi obezvrjeđenja	-38	+38	-
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	-	-38	-38
OPERATIVNI GUBITAK	-1.564	-	-1.564
Porez na dobit	-1	-	-1
NETO GUBITAK	-1.565	-	-1.565

Tabela 16.- Bilans uspjeha

U hiljadama EUR:	2018.	2017*.	Index (2018/2017)
Prihodi od kamata	822	451	1,72
Prihodi od kamata na obezvrjedjene plasmane	5	30	
Rashodi od kamata	-126	-50	2,52
NETO PRIHODI OD KAMATA	701	430	1,63
Prihodi od naknada i provizija	87	51	1,71
Rashodi naknada i provizija	-218	-106	2,06
NETO PRIHODI OD NAKNADA	-131	-55	2,34
Neto dobiti od kursnih razlika	5	0	0,00
Troškovi zaposlenih	-1.055	-919	1,15
Opšti i administrativni troškovi	-764	-756	1,01
Troškovi amortizacije	-257	-221	1,16
Ostali rashodi	-1	-5	0,20
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	-312	-38	8,21
OPERATIVNI PROFIT	-1.815	-1.564	1,16
Porez na dobit	6	-1	-6,00
NETO PROFIT	-1.808	-1.565	1,16

6.2. Prihodi i rashodi od kamate

Tabela 17.- Prihodi i rashodi od kamata u 000 Eur-a

Prihodi i rashodi kamata	2018	2017 korigovano
Prihodi od kamata		
Kreditni:		
- privrednim društvima u državnom vlasništvu	59	42
- privrednim društvima u privatnom vlasništvu	435	173
- preduzetnicima	9	9
- Nevladine organizacije	1	3
- fizičkim licima	179	141
	683	368
Naknade za odobravanje kredita	64	23
Kamate na hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	80	90
Ukupni prihodi od kamata	827	481
Rashodi kamata		
Ino Banke	5	6
Centralna Banka Crne Gore	0	8
	5	14
Depoziti:		
-Vlada Crne Gore	46	11
- privrednim društvima u državnom vlasništvu	10	10
- privrednim društvima u privatnom vlasništvu	4	2
- osiguravajućim društvima	2	0
- fizičkim licima	58	13
	120	36
Pozajmice IRF	1	0
Ukupni rashodi kamata	126	50
Neto prihod od kamate	701	431

Iz pregleda prihoda od kamata može se uočiti da najveće učešće po nosiocima imaju prihodi od kamata privrednih društava u privatnom vlasništvu i fizičkih lica što je razumljivo imajući u vidu strukturu portfolija Banke.

6.3. Prihodi i rashodi od naknada

Tabela 18.- Prihodi i rashodi od naknada u 000 Eur-a

Prihodi i rashodi od naknada	2018	2017 korigovano
Prihodi od naknada:		
Naknade od garancija	4	4
Naknade platnog prometa u zemlji	40	23
Naknade platnog prometa u inostranstvu	21	17
Naknade e-banking	6	2
Kartice	11	0
Ostalo	5	4
Ukupni prihodi od naknada	87	50
Rashodi naknada:		
Naknade Centralnoj banci	38	18
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	44	42
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	63	12
Naknade za elektronsko bankarstvo	14	16
Naknade za procesuiranje transakcija - kartice	24	10
Naknade MasterCard	35	8
Ukupni rashodi naknada	218	106
Neto prihod od naknada	-131	-56

Ostvareni neto gubitak od naknada u toku 2018 je povećan značajno u odnosu na 2017. Iz gornjeg pregleda se zaključuje da su značajno povećani troškovi naknada za kartice koji većinom predstavljaju fiksni trošak (sa ovim obimom kartičnog poslovanja). Ovaj trošak nije teretio čitavu 2017 godinu jer su kartice uvedene od avgusta 2017.godine. Takođe, zbog povećanog prosječnog nivoa depozita tokom čitave 2018, značajno su povećani i troškovi premije za Fond za zaštitu garantovanih depozita.

6.4. Operativni rashodi

Tabela 19.- Operativni rashodi u 000 Eur-a

Operativni rashodi	2018	2017
Troškovi zaposlenih		
Neto zarade	606	519
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	423	364
Ostale neto naknade zaposlenima	1	0
Ugovori o djelu (bruto)	0	9
Troškovi rezervisanja za neiskorišćene godišnje odmore	11	4
Troškovi rezervisanja za otpremnine	2	14
Putni troškovi i dnevnice	11	8
Obuka zaposlenih	1	1
Ukupni troškovi zaposlenih	1.055	919
Ostali administrativni troškovi		
Troškovi zakupa	138	108
Troškovi eksternih kontrola	124	109
Troškovi obezbjeđenja	31	34
Reklamiranje i marketing	17	37
Advokatske usluge	44	43
Troškovi licenci i održavanja softvera	238	239
Troškovi održavanja objekata, opreme, IT opreme, bankomata	5	3
Troškovi održavanja vozila i registracija	1	1
Konsultantske usluge	38	63
Troškovi električne energije i goriva i komunalnih usluga	17	15
Kancelarijski materijal	3	7
Troškovi komunikacionih mreža	18	17
Troškovi pretplata	14	12
Telefon	13	12
Članski doprinos udruženju banaka	16	16
Osiguranje	14	13
Troškovi reprezentacije	5	5
Čišćenje	17	16
Razni troškovi	12	11
Ukupni ostali administrativni troškovi	765	761
Troškovi amortizacije	257	221
Ukupno operativni rashodi	2.077	1.901

Operativni i ostali poslovni rashodi u 2018 iznose EUR 2.077 hiljada od čega EUR 1.055 hiljada odnosno 51% predstavlja troškove zaposlenih (2017: EUR 919 hiljada).

7. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Nova Banka AD vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016), Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 075/18 od 23.11.2018) i Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 059/11 od 14.12.2011, 052/16 od 09.08.2016).

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini, Banka obavlja sledeće aktivnosti na obezbeđenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;
- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- Druge mjere u skladu sa zakonom.

Banka nije, shodno kriterijumima definisanim Zakonom, prepoznata kao zagađivač, i po tom osnovu ne plaća nikakve kazne ili penale. Takođe, u doglednoj budućnosti ne planira nikakav projekat koji bi mogao da ima negativan uticaj na životnu sredinu.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko određeni projekat ili poslovna aktivnost koja bude planirana od strane banke, može ili će imati uticaj na životnu sredinu, obezbediće se saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

8. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

U skladu sa usvojenim budžetom Banke krajem novembra 2018.godine, napravljena je sljedeća projekcija finansijskog rezultata za period 2018-2021:

Tabela 20.- Planirani bilans uspjeha (2018-2021)

POZICIJA (u TEUR)	dec.18	dec.19	dec.20	dec.21
Prihod od kamate	801.58	1,004.53	1,502.14	1,986.14
Troškovi kamate	-125.58	-134.02	-139.39	-193.94
Neto prihodi od kamate	676.00	870.52	1,362.75	1,792.20
Prihodi od naknada i provizija	72.81	146.16	213.39	281.97
Rashodi naknada i provizija	-211.96	-250.16	-313.87	-356.48
Neto prihod od naknada i provizija	-139.15	-104.00	-100.49	-74.50
Neto prihod od kursnih razlika	3.12	0.00	0.00	0.00
Ostali operativni rashodi	-1.41	0.00	0.00	0.00
OPERATIVNI RASHODI	-2,069.75	-2,286.24	-2,443.87	-2,478.48
Troškovi zaposlenih	-1,045.03	-1,123.22	-1,169.47	-1,212.74
Ostali administrativni rashodi	-769.66	-890.54	-933.64	-961.75
Amortizacija	-255.06	-272.47	-340.75	-304.00
NETO TROŠKOVI RIZIKA	-180.30	-224.98	-131.95	-137.11
PROFIT PRIJE OPOREZIVANJA	-1,711.49	-1,744.70	-1,313.56	-897.89
Porez na dobit	0.00	0.00	0.00	0.00
NETO PROFIT	-1,711.49	-1,744.70	-1,313.56	-897.89

Period koji je pokriven planom podrazumijeva kontinuiran rad na proširenju baze klijenata. Plan je ostvariti bliske poslovne odnose sa klijentima, razumjeti njihove poslovne aktivnosti i finansijske potrebe, kako bi ih mogli podržati u poslovnim zahtjevima u najkraćem mogućem roku – kreditima za likvidnosti, kreditima za osnovna sredstva, garancijama, akreditivima itd.

Tabela 21 - Planirani bilans stanja za period 2018 do 2021

Bilans stanja - (u TEUR)	dec.18	dec.19	dec.20	dec.21
Sredstva:				
Gotovina	8,350	2,450	5,967	5,849
Obavezna rezerva	1,298	1,313	1,828	2,496
Bruto potraživanja za kredite	12,711	17,266	23,895	31,539
Minus- rezervisanje za kreditne gubitke	-235	-456	-588	-725
Neto krediti	12,476	16,810	23,308	30,814
HOV	2,007	1,985	0	0
Poslovni prostor i fiksna aktiva	332	411	387	363
Nematerijalna sredstva	380	284	287	230
Ostala aktiva	133	150	165	181
Ukupna sredstva	24,975	23,402	31,940	39,934
Obaveze:				
Depoziti	17,311	17,504	24,377	33,284
Avista depoziti	11,910	11,938	18,931	25,409
Oročeni depoziti	5,402	5,566	5,446	7,875
Pozajmice	58	37	16	0
Ostale obaveze	200	200	200	200
Ukupno obaveze	17,570	17,741	24,593	33,484
Akcijski kapital	11,980	11,980	14,980	14,980
Dobitak (gubitak) tekuće godine	-1,711	-1,745	-1,314	-898
Neraspoređeni dobitak (gubitak) prethodne godine	-2,792	-4,504	-6,248	-7,562
Ostale rezerve	-71	-71	-71	-71
Ukupan kapital	7,406	5,661	7,348	6,450
Kapital i obaveze	24,975	23,402	31,940	39,934

Tabela 22 – Ostali bitni projektovani pokazatelji za period 2018 do 2021

Bilans stanja	dec.18	dec.19	dec.20	dec.21
Kamatonosna aktiva	15,367	19,907	24,809	32,787
Kamatonosna pasiva	17,370	17,541	24,393	33,284
% kamatonosne aktive u ukupnoj aktivi	62%	79%	90%	88%
% kamatonosne pasive u ukupnoj pasivi	47%	80%	89%	89%
Prihod od kamate	802	1,005	1,502	1,986
Rashodi kamate	(126)	(134)	(139)	(194)
Prosječna ponderisana aktivna stopa	5,35	5,10	6,72	6,90
Prosječna ponderisana pasivna stopa	1,10	0,78	0,66	0,67
Marža	4,25	4,31	6,05	6,22

9. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršenja obaveza dužnika prema Banci. Banka odobrava kredite u saglasnosti sa poslovnom politikom, usaglašavajući rokove dospjeća odobrenih kredita i politiku kamatnih stopa sa namjenom kredita i kreditnom sposobnošću dužnika.

Politika upravljanja kreditnim rizikom polazi od zakonske obaveze Banke propisane Zakonom o bankama i podzakonskim aktima, ali i od opšteprihvaćenih međunarodnih načela za upravljanje kreditnim rizikom i pozitivne prakse za procjenu kreditnog rizika.

Cilj politike je uspješno ostvarivanje Kreditne politike i Strategije upravljanja rizicima na način što će se preciznije utvrditi oblasti u kojima se vrši identifikacija izvora kreditnog rizika, metode za identifikaciju, metode i vremenski okviri za mjerenje kreditnog rizika, limiti i postupci kontrolisanja pojedinačnih i ukupnih izloženosti kreditnom riziku uz uvažavanje veličine Banke i složenosti proizvoda, način i dinamika izvještavanja i informisanja Odbora Direktora i Uprave Banke o upravljanju kreditnim rizikom, kao i metode i vremenske okvire naknadne provjere kvaliteta upravljanja kreditnim rizikom.

Konkretno, upravljanje kreditnim rizikom pokriva dva glavna aspekta kreditnih aktivnosti:

- 1.) Prethodnu procjenu rizika koji se preuzima - prethodnom analizom, koja se formalizuje kreiranjem kreditnog fajla, koji odobravaju nadležni organi;
- 2.) Redovno praćenje plasmana, odnosno preuzetog rizika. Nakon odobrenja plasmana, Banka je izložena rizicima koji stalno evoluiraju u zavisnosti od stanja klijenta ili drugih internih ili eksternih faktora. Stoga je potrebno redovno pratiti rizike sa ciljem zaštite interesa Banke.

Upravljanje kreditnim rizikom obuhvata sve aspekte procjene rizika prije odobravanja plasmana, kao i praćenje plasmana do konačne otplate.

Upravljanje izloženosti kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

Banka je uspostavila sistem za praćenje plasmana na pojedinačnom i na portfolio nivou, kao i sistem za adekvatno rezervisanje i izdvajanje ispravki vrijednosti za kreditni rizik. Na ovaj način na vrijeme se identifikuju potencijalno problematični krediti i omogućava blagovremeno preduzimanje aktivnosti za naplatu.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita, kao i koncentracija izloženosti najvećih dužnika, su predmet kontinuiranog praćenja.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pisanu izjavu o obavezi Banke preuzetog u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlaštenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijedeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

Kreditni portfolio na kraju 2018.godine iznosi EUR 12.797 hiljada dok je vanbilansna izloženost EUR 1.178 hiljada, i klasifikacija ovih potraživanja data je u tabeli ispod.

Tabela 23 – Pregled izloženosti i ispravki vrijednost na 31.12.2018

R.B R.	OPIS	31.12.2018		31.12.2017	
	Kategorija	Izloženost	Ispravka vr.	Izloženost	Ispravka vr.
I	Bilans	12.797	347	10.798	9
1	A	9.652	19	8.945	0
2	B	3.037	285	1.868	6
3	C	11	7	5	3
4	D	0	0	0	0
5	E	97	36	0	0
II	Vanbilans	1.178	25	1.149	0

Banka je, u skladu sa izmijenjenom regulativom koja je stupila na snagu 01. januara 2018. godine, obračunala ispravku vrijednosti finansijskih sredstava u skladu sa MSFI 9 i usvojenom Metodologijom. Ukupni negativni efekat primjene MSFI 9 na osnovni kapital banke iznosi EUR 71 hiljada, od čega se na kredite i potraživanja od klijenata odnosi EUR 57 hiljada, sredstva na računima kod banaka EUR 7 hiljada i hartije od vrijednosti koje se drže do dopijea EUR 7 hiljade. Samim tim, efekat dodatnog obezvrjeđenja ima negativan efekat i na sopstvena sredstva Banke, kao i na koeficijent solventnosti. Ipak, koeficijent solventnosti je značajno iznad zakonom definisanog minimuma, stoga je Banka proknjižila negativan efekat primjene MSFI 9 u cjelosti i nije koristila pogodnosti definisane Odlukom o dopunama Odluke o adekvatnosti kapitala banaka (Sl. list br. 82/17).

Na 31.decembar 2018.godine, ispravke vrijednosti su obračunate u skladu sa MSFI 9 i za bilansne izloženosti iznose EUR 347 hiljada, dok za vanbilansne izloženosti iznose EUR 25 hiljada.

Tržišni rizici

Banka trenutno nema i ne planira da ima trgovačku knjigu, te se konstatuje da, na 31.decembar 2018. godine, Nova Banka nije izložena tržišnom riziku osim u dijelu tržišnog rizika koji je ograničen na devizni rizik.

Devizni rizik

Upravljanje deviznim rizikom je definisano Strategijom upravljanja rizicima i Politikom upravljanja rizikom kamatne stopa iz bankarske knjige i tržišnim rizicima. U ovim aktima je definisan način na koji banka identifikuje, mjeri, kontroliše i ublažava te nadzire devizni rizik. Mjerenje deviznog rizika se vrši primjenom GAP analize za devizni rizik, dok je kontrola uspostavljena kroz sistem limitiranja dugih, kratkih i neto pozicija pojedinačno po valutama i agregatno posmatrano. Na dnevnoj osnovi Odjeljenje za upravljanje sredstvima prati i upravlja valutnim pozicijama, vodeći računa o iznosu i karakteru valutnih pozicija. Sektor za upravljanje rizicima na mjesečnoj osnovi izvještava Komitet za upravljanje aktivom i pasivom o bitnim aspektima upravljanja deviznim rizikom.

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost Banke riziku od promjena kursa valuta na 31. decembar 2018.godine je bila niska, sa ukupnom otvorenim pozicijom od EUR 15 hiljada. Saldo duge pozicije u stranoj valuti, u eurskoj protivvrijednosti, na 31.decembar 2018. godine iznosio je EUR 1.064 hiljada i kratke EUR 1.049 hiljada.

Rizik od promjene kamatnih stopa

Upravljanje rizikom kamatne stopa iz bankarske knjige je definisano Strategijom upravljanja rizicima i Politikom upravljanja rizikom kamatne stopa iz bankarske knjige i tržišnim rizicima. Rizik od promjene kamatnih stopa predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju

neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2018. godine:

Tabela 24 - Kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke

U hiljadama EUR	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	5.892	2.059	7.951
Kredit i potraživanja od banaka	2.706	0	2.706
Kredit i potraživanja od klijenata	12.810	-360	12.450
Investicione hartije od vrijednosti	2.000	4	2.004
Ukupna sredstva	23.408	1.703	25.111
OBAVEZE			
Depoziti klijenata	14.277	3.995	18.272
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	58	0	58
Ukupno obaveze	14.335	3.995	18.330
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
-31.decembar 2018.godine	9.073	-2.292	6.781
-31.decembar 2017.godine	9.058	-649	8.409

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

Tabela 25 – Rizik od promjene kamatnih stopa

Kamatno osjetljiva aktiva u 000 EUR	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Kamatnosni depoziti u ostalim institucijama	8.598	-	-	-	-	8.598
Kamatnosne hartije od vrijednosti	-	-	-	-	2.000	2.000
Kredit i potraživanja od klijenata	352	857	2.166	5.203	4.232	12.810
Ukupno	8.950	857	2.166	5.203	6.232	23.408
% od ukupne kamatonosne aktive	38,23%	3,66%	9,25%	22,23%	26,62%	100,00%
Kamatno osjetljiva pasiva						
Kamatnosni depoziti klijenata	6.955	388	658	5.428	848	14.277
Kamatnosne pozajmice	-	5	5	11	37	58
Ukupno	6.955	393	663	5.439	885	14.335
% od ukupne kamatonosnih Obaveza	48,52%	2,74%	4,63%	37,94%	6,17%	100,00%
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:						
- 31. decembra 2018.	1.995	464	1.503	-236	5.347	9.073
- 31. decembra 2017.	4.249	900	858	-3.325	6.376	9.058
Kumulativni GAP:						
-31. decembra 2018.	1.995	2.459	3.962	3.726	9.073	
- 31. decembra 2017.	4.249	5.149	6.007	2.682	9.058	

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činioc u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija i preuzetih obaveza su na kraju 2018.godine iznose EUR 1.178 hiljada.

Na dan 31.decembra 2018. godine Banka je upravljala rizikom likvidnosti u skladu sa usvojenom Strategijom upravljanja rizicima, Politikom upravljanja rizikom likvidnosti i drugim aktima kojima je regulisano upravljanje rizikom likvidnosti. Za mjerenje rizika likvidnosti Banka koristi GAP analizu. Pored dnevnog praćenja rizik likvidnosti se prati na desetodnevnoj i mjesečnoj osnovi kroz sistem izvještavanja supervizora i Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

Po metodologiji CBCG za pokazatelj likvidnosti uzima se odnos potraživanja, likvidnih sredstava (gotovina, žiro račun, čekovi, sredstva na računima kod domaćih banaka, sredstva kod agenata platnog prometa, sredstva na računima kod ino banaka - depoziti po viđenju i obavezna rezerva) i dospjele obaveze (obaveze po primljenim kreditima, obaveze po kamatama i naknadama, obaveze po oročenim depozitima, 30% depozita po viđenju, 10% odobrenih a neiskorištenih neopozivih kreditnih obligacija - kreditne linije, ostale dospjele obaveze.

Obračun dnevnog pokazatelja likvidnosti na 31.decembar 2018.godine je prikazan u narednoj tabeli:

Tabela 26 – Pokazatelj likvidnosti 31.decembar 2018

R.br.	OPIS	IZNOS u 000 EUR
I	Likvidna sredstva/potraživanja	9.923
1.	Gotovina	1.326
2.	Sredstva na računu za poravnanje kod Centralne banke	5.157
3.	Ostala novčana potraživanja	0
4.	Sredstva na računima kod domaćih banaka (depoziti po viđenju)	4
5.	Sredstva kod agenata platnog prometa	0
6.	Sredstva na računima kod inobanaka (depoziti po viđenju)	2.706
7.	Obavezna rezerva kod CBCG (shodno važećoj odluci)	734
II	Dospjele obaveze za kredite i pozajmice	3.296
1.	Dospjele obaveze po primljenim kreditima	0
2.	Dospjele obaveze po kamatama i naknadama	0
3.	Dospjele obaveze po oročenim depozitima	0
4.	30% Depozita po vidjenju	3.054
5.	10% Odobrene a neiskorišćene, neopozive kreditne obligacije (kreditne linije)	61
6.	Ostale dospjele obaveze	180
	SUFICIT / DEFICIT (I - II)	6.627
	Pokazatelj likvidnosti (I / II)	3,01

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti.

Ostali pokazatelji likvidnosti banke po kvartalima su dati u tabeli:

Tabela 27 – Pokazatelji likvidnosti

Opis	31.12.2018	30.9.2018	30.6.2018	31.03.2018	31.12.2017
Likvidna aktiva	9.923	12.309	4.694	6.517	8.357
<i>Ukupna aktiva</i>	25.910	26.371	20.591	21.152	22.607
Kratkoročne obaveze	17.604	13.368	3.646	4.309	5.873
<i>Likvidna aktiva / ukupna aktiva</i>	38,30%	46,68%	22,80%	30,71%	36,97%
Likvidna aktiva / kratkorocne obaveze	56,37%	92,08%	128,74%	151,23%	142,30%
<i>Koeficijent dnevne likvidnosti</i>	3,01	2,92	3,73	4,50	4,53
Odnos bruto kredita i depozita	67,92%	58,65%	103,68%	91,53%	81,69%

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po preostalom ugovorenom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

Tabela 28 – Ročna usklađenost

U hiljadama EUR	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka:							
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	6.483	-	-	-	-	-	6.483
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	734	-	-	-	735	-	1.469
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti:							
potraživanja od banaka	2.706	-	-	-	-	-	2.706
potraživanja od klijenata	353	861	2.171	5.212	3.067	1.146	12.810
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	-	-	-	-	2.000	-	2.000
Ostala finansijska sredstva	10	-	-	-	-	-	10
Kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti*	32	-	-	10	-410	-	-368
Ukupno	10.286	861	2.171	5.212	5.802	1.146	25.478
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti:							
Depoziti klijenata i banaka	10.891	388	658	5.428	808	40	18.213
Pozajmice od investiciono razvojnog fonda	-	5	5	11	37	-	58
Kamate i vremenska razgraničenja*	12	7	9	17	12	1	58
Ostale obaveze	79	101	-	-	12	-	192
Ukupno	10.970	494	663	5.439	857	40	18.463
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2018. godine	-684	367	1.508	-227	4.945	1.106	7.015
- 31. decembra 2017. godine	3.489	896	856	-3.323	4.920	1.433	8.271
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2018. godine	-684	-317	1.191	964	5.909	7.015	
- 31. decembra 2017. godine	3.489	4.385	5.241	1.918	6.838	8.271	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2018. godine	-3,70%	-1,72%	6,45%	5,22%	32,00%	37,99%	
- 31. decembra 2017. godine	25,08%	32,78%	39,18%	14,34%	51,12%	61,83%	

Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizikom u Banci se sprovodi u skladu sa Politikom za upravljanje operativnim rizicima kao i relevantnim procedurama, gdje je precizno definisan način identifikacije, ocjenjivanja i savladavanja, odnosno praćenje, upravljanje i davanje prijedloga mjera za otklanjanje izloženosti i posljedica nastalih po osnovu izloženosti operativnim rizicima.

Mjerenje, odnosno procjena operativnog rizika vrši se kroz kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog operativnog rizika. Pri tome, Banka vrši identifikaciju operativnih rizika, klasifikujući ih mjerenjem mogućeg finansijskog uticaja i učestalosti događaja koji mogu da prouzrokuju gubitke.

U cilju što efikasnijeg upravljanja operativnim rizikom organizacione jedinice su u obavezi da dostavljaju izvještaje o nastalim štetnim događajima i identifikovanim operativnim rizicima za period izvještavanja.

U postupku identifikacije izvora operativnog rizika, Banka naročito voditi računa da identifikuje rizike koji proizilaze iz:

- neadekvatnog informacionog i drugih sistema u Banci;
- prekida u poslovanju i kvara sistema (na primjer: kvarovi vezani za informacionu tehnologiju, telekomunikacioni problemi, prekidi u radu i sl.);
- nemogućnosti adekvatnog integrisanja ili održivosti informacionih i drugih sistema, u slučaju statusnih promjena Banke;
- protivpravnog i neadekvatnog postupanja zaposlenih u banci, kao što su pokusaji pronevjera, pranja novca, neovlašćeni pristup računima klijenata, zloupotreba povjerljivih informacija, davanje lažnih ili pogrešnih informacija o stanju banke, neažurnost u izvršavanju poslova, greške pri unosu podataka, nepridržavanje dobrih poslovnih praksi u radu i sl.;
- angažovanja lica izvan Banke za obavljanje poslova za Banku;
- radnji, odnosno nečinjenja koja mogu uzrokovati sudske i druge sporove protiv Banke (pravni rizik);
- spoljnih protivpravnih radnji, kao što su krađa, neovlašćeni prenos sredstava, neovlašćeno ulaženje u bazu podataka, nezakonito pribavljanje dokumenata Banke i sl.;
- događaja koji se ne mogu predvidjeti, kao što su elementarne i druge nepogode, terorizam i sl.

Evidencija događaja podrazumijeva sistematsko prikupljanje i analizu podataka o operativnim rizicima u poslovanju Banke koji su doveli do gubitaka. Shodno Politici za upravljanje operativnim rizikom, Banka je u 2018. godini izvršila obuku zaposlenih u cilju efikasnijeg upravljanja operativnim rizikom u Banci. Takođe, Banka je sprovela procese samoprocjene rizika i kontrole i scenario analize.

10. ADEKVATNOST KAPITALA

Sopstvena sredstva

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na iznos sopstvenih sredstava, i to:

- 1) sažete informacije koje sadrže glavne karakteristike svih stavki koje se uključuju u izračunavanje sopstvenih sredstava i njegovih elemenata;
- 2) iznos osnovnog kapitala, uz posebno javno objelodanjanje svih stavki koje se uključuju u osnovni kapital i odbitnih stavki;
- 3) ukupni iznos dopunskog kapitala;
- 4) odbitne stavke od osnovnog i dopunskog kapitala, i
- 5) ukupna sopstvena sredstva, umanjena za odbitne stavke.

Tabela 29 – Pregled sopstvenih sredstava za 2018 godinu

		u 000 Eur
		31.12.2018
I	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	11.980
	Nerasporedjena dobit prethodnih godina - efekti primjene MSFI9	-71
	Uplaćeni akcionarski kapital	11.909
II	Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala	5.103
	Gubitak iz prethodnih godina	2.863
	Gubitak iz tekuće godine	1.808
	Nematerijalna imovina	369
	Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	63
III(I-II)	Osnovni kapital	6.806

Na dan 31.decembar 2018. godine, odbitne stavke koje umanjuju sopstvena sredstva Banke odnose se na:

- Ostvareni gubitak u prethodnim godinama od EUR 2.863 hiljada,
- Ostvareni gubitak u tekućoj godini od EUR 1.808 hiljada,
- Knjigovodstvena vrijednost nematerijalnih sredstva Banke na 31.decembar 2018.godine u iznosu od EUR 369 hiljada,
- Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke u iznosu od EUR 63 hiljada.

Rizikom ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31.decembar 2018. godine iznosi EUR 13.396 hiljada.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, a koja je u primjeni na dan 31.decembar 2018. godine, Banka je obavezna da održava minimalni koeficijent solventnosti od 10%.

Koeficijent solventnosti banke na dan 31.12.2018.godine iznosi **45,62%** i iznad je zakonom propisanog limita od 10%.